

CHRISTO-

A Soproni Evangélikus
Egyházközség lapja

ingyenes kiadvány

PHOROS

XXV. évfolyam, 6. szám

2018. karácsony – Weihnachten 2018

A karácsony a találkozás ünnepe

Sokszor beszélünk róla, mi mindent várunk az ünnepektől, adventben a karácsonyra készülve talán még több várákozás van szívünkben, mint máskor. Vendégségek, ajándékok, pihenés, élmények, a legtöbb ember gondolataiban ezek a várákázások ott vannak. Várákázás az is, hogy rendben, békességben, szeretetben teljenek el ezek a napok. Nem új érzések ezek karácsony kapcsán sem, évszázadok óta úgy készülünk az ünnepre, hogy az nagy élmény legyen, ami életünket is befolyásolja, megváltoztathatja.

Nem régóta gondolok azonban arra is, hogy a karácsonytól, Jézus földre jöttétől nem csak az emberek várnak sokat. A próféciák, amelyek jövendölték a Szabadító érkezését, nemcsak az azt hallgatók szívében lévő várákázásról adtak számat, hanem maga az Úristen is várta a pillanatot, amikor döntő lépést tehet az emberek felé. És Isten most is várákázással van felénk, ő is várja a találkozást az ünnepeben mivelünk.

Mint cseppben a tenger, a karácsony szent pillanatában úgy van benne életünk minden fontos találkozása. A világosság a sötétséggel, az isteni az emberivel, a szent a halandóval, az örök a végessel találkozik, és így van ez mindig. Életünk rohanó, munkával teli ideje találkozik az emelkedettséggel, a teendőink a pihenésünkkel. Találkozunk szeretteinkkel, testben vagy gondolatban. Találkozunk az emlékeinkkel,

a mai énünk az egykorival. Találkozunk az álmainkkal, a rideg tárgyi valóságunk az elképzelt és a belül megélt, megfoghatatlan valósággal.

És jó, ha találkozni tudunk önmagunkkal is. Nem csak az egykor volt önmagunkkal, hanem a mostani, talán megfáradt, talán beteges, talán sok gondtól ráncolt arcú önmagunkkal, aki nem éppen olyan, amilyennek elképzeltük egykor, hogy milyen lesz, de mégis, ezek vagyunk. Jézus a találkozásakor rendre így köszönt: Békesség néktek. És a mi belsők is akkor lesz kész a nagy pillanatokra, ha békesség lesz bennünk. Rohanásban, nyugtalanságban, vagyis belső békétlenségben nem tudunk találkozni sem önmagunkkal, sem a Szabadítóval. Teremtsünk hát békét az ünnep idején szívünkben, és őrizzük ennek értékét majd a hétköznapiakra is. Nagy találkozások várnak!

Pelikán András

Áldott karácsonyt kíván a Christophoros olvasóinak, evangélikusoknak és más felekezetűeknek, soproniaknak és távolabbiaknak a Soproni Evangélikus Egyházközség vezetése!

Beköszönő

Szeretettel köszöntöm az Olvasót!

Karácsonykor minden picit más, egy esztendő végén az ünnep pillanataiban igyekszünk megpihenni, talán próbálva pótolni mindazt, ami az év során nem sikerült. Feltöltődéshez, pihenéshez ajánlom szívesen mostani lapszámunkat, amelyben rögtön e sorok után Luther Márton egy karácsonyi ígehirdetéséből olvashatunk részleteket. A lelki útravalók mellett most is gyülekezetünk számos tagjától olvashatunk gyülekezeti életünk állandó és különleges alkalmairól beszámolókat, így tekintünk vissza többek között a Bad Wimpfenben tett testvér-gyülekezeti látogatásunkra is.

A német oldalakon mesél Horváth Péter arról a karitatív munkáról, amelyet sok egyetemista társával együtt ő is végez beteg gyerekek

között, de a kedves bibliai szakaszok mellett most sokan vallanak kedves karácsonyi dalaikról is.

A Hunyadi iskola életében mostanában történt sok-sok esemény közül is válogattunk néhányat, hogy minél többet lássunk a tanórákon kívüli közösségi életéről is. Szeretotthonunk száz esztendő lakója, Klári néni is mesél életútjáról, és újévi jókívánságaikkal bemutatkoznak az idei tanév magyar nyelvű konfirmanduscsoportjának tagjai is.

Az újság végén most is megtalálható istentiszteleti alkalmakra hívogatva is kívánok jó olvasást az ünnepi időszakra!

Pelikán András

Lélek-zet

Üdvözítő született ma nektek!

Az angyal pedig ezt mondta nekik: Ne féljete, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz: üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában. A jel pedig ez lesz számotokra: találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban. (Lk 2,10-12)

[...] Kik hát azok, akiknek ezt az örömhírt hirdetnünk kell? Azoknak, akik félnek, és érzik bűneik terhét, ahogy a pásztorok is. Nekik hirdetnek ígét az angyalok, Jeruzsálem hatalmas urait pedig hagyják aludni, hiszen úgysem fogadnák be az örömhírt. Hitvallásunk első tétele szerint: Krisztus, az Úr és Megváltó szűztől született. Ezeket a szavakat bárki felfoghatja, még azok is, akik vitatják Krisztus valóságos jelenlétét az oltáriszentségben, a rajongók is és mindenféle gonosztevők, a törökről nem is beszélve. Ám ez náluk nem szívből történik, hanem csak pusztán hallás, és így csak a fülnek is adják tovább. De ez nem hit, hanem csak a halottakra való emlékezés, azaz tudják, hogy halottak a dolgról. Így aztán nem kockáztatja meg senki, hogy javait, hírnevét, életét és testi épségét föltegye rá; mégis hirdetnünk kell az örömhírt a pásztorok és az egyszerű emberek kedvéért.

A mi tanításunk ellenben, melyet nektek hirdetünk, abban áll, hogy megértjük az angyal

szándékát. Mária megszülte a gyermeket, a mellére veszi és táplálja. A mennyei Atya jászolba és édesanyja ölébe fekteti Fiát. Miért tette mindezt Isten? Miért óvja úgy Mária a gyermekét, ahogy azt egy anyának tennie kell?

[...] abban kell hinnem, hogy a gyermek érttem született. A hírvivő angyal is bizonyára azt szeretné, hogy mást se lássunk, mint az újszülött gyermeket, éppen úgy, ahogyan az angyalsereg: mintha vakok lennének, senki mást sem látnak, csupán az újszülött gyermeket, és azt akarják, hogy minden teremtmény semmivé legyen e gyermek mellett, hogy az emberek semmit se lássanak, ami elvonhatja őket az angyali örömhírtől, legyen az bár hárfajáték, pénz, javak, hírnév, hatalom vagy effélék. Hiszen ha mindent egybegyűjtenének is ezen a világon, még a legdrágább és legnagyobb dolgokat is, mégsem nevezhetném ezeket „Üdvözítőnek”. Ha pedig a török tízszer olyan erős lenne, mint amilyen most, akkor sem tudna megölni engem gyengeségeimtől, akár csak egyetlen

pillanatig sem, a halálos veszélyről nem is beszélve, de még ennél is kevésbé tudna megőrizni engem a bűntől és a haláltól. Bűnömmel egyetlen teremtményhez sem fordulhatok! Nem, sem a nap, sem a hold vagy a csillagok, sőt egyetlen teremtmény – legyen akár orvos, bölcs vagy bárminemű hatalmasság – sem tud rajtam segíteni. Ha meghalok, semmit sem látok, csak sötétséget; mégis megmarad szemem világossága: „Üdvözítő született ma nektek” (Lk 2,11), és ez betölti a mennyet és a földet. Ha semmim sem marad, ez az Üdvözítő megsegít engem! Még ha az ég, a csillagok és minden teremtmény ábrázata rettenetes volna is, akkor sem látnék semmi mást e gyermekek kívül mennyen és földön. Oly nagyra kellene növekednie a szememben annak, hogy ő az enyém, hogy így szólhassak: „Kedves Mária! Nem csak magadnak hoztad világra ezt a gyermeket. Te vagy ugyan az édesanyja, karjaidban tarthatod, bepólyálhatod őt, kiemelheted az ágyból és vissza is fektetheted. De nekem nagyobb megtiszteltetés jutott, mint neked, aki az édesanyja vagy. Hiszen a te anyai tisztességed a gyermek testét illeti. Az én tisztességem viszont abban áll, hogy te, kedves Mária, őrzöd az én kincsemet, akin kívül nem ismerek olyan teremtményt, legyen az ember vagy angyal, aki nekem segíteni tudna. Csupán ez a gyermek képes rá, kedves Mária, aki az öledben ül. Ha létezne olyan ember, aki e gyermek miatt mindent megtagadna, még önmagát is, és megvetne érte minden földi dolgot: javakat, pénzt, hatalmat, dicsőséget: mindez számára csak árny és sötétség volna, olyannyira, hogy az ég csillagaival és a föld minden hatalmával és kincsével együtt számára semmi volna, akkor övé lenne ennek az angyali örömhírnek a haszna és gyümölcse. Röviden szólva, végül odáig kell jutnunk, hogy mindennek sötétséggé kell válnia számunkra, hogy másról se tudjunk, mint erről az angyali üzenetről: „Hirdetek nektek nagy örömet [...]: Üdvözítő született ma nektek.” (Lk 2,10–11)

[...] A legfontosabb hittétel, mely megkülönböztet minket az összes pogánytól, hogy nem csupán megtanulod azt, hogy Krisztus, a mi Megváltónk és Üdvözítőnk, szűztől született, hanem olyannyira be is fogadod, hogy ő a te Urad és Megváltód, hogy képes légy szívedben dicsérni őt: „Hallom az égi szót, mely így szól: »Ez a szűztől született gyermek nem

csupán édesanyja fia.« Ha eltekintek az anyai hivatástól, nekem jutott a jobb rész: a gyermek az enyém. Mert az angyal ezt mondja: »Nektek született.« Erre azt kell felelned: „Ámen. Köszönöm neked, édes Uram!” Ám az értelem válasza ez: „Ki tudja? Készséggel elhiszem, hogy Krisztus, az Úr és Megváltó, szűztől született, és talán Péteren és Pálon segíteni is fog. Velem azonban nem fog törődni.” Ez nem hit. És ha csak így hinnél, az nem volna elég, mert a hitnek el kell jutnia odáig, hogy a Megváltó érted született. Nem azért jött a világra, hogy az anyát tiszteljem, és övé legyen a dicsőség, amiért a gyermek egy szűztől született. Ez a tisztesség valóban egyedül őt illeti, és meg is kell becsülnünk őt. Ám tiszteletét nem szabad eltulozni, hogy el ne felejtjük azt az ígét, ami itt áll: „Nektek született ma az Üdvözítő.” Hiszen nem az volt a fontos, hogy szűztől született, hanem az, amit maga Mária így énekel: „Felkarolta szolgáját, Izraelt” (Lk 1,54). Ezzel nem azt akarja mondani, hogy neki és az ő szüzességének született, hanem hogy a te szolgálatodra, nem csak az ő tisztességére.

Jöjj hát, vizsgálj meg magad, és lásd, hogy keresztény vagy-e! (2Kor 13,5) Ha így tudsz énekelni: „A fiú, akiről prédikálnak, az Úr és Üdvözítő, és ő az én Uram és Üdvözítőm”, és ha meg tudod erősíteni az angyal szavát, és szívedből ígent mondasz rá, és hiszel benne, akkor

a szíved tele van bizalommal, örömmel és vigasztalással, nem is törödsz azzal, hogy mi van a világban. Ha szívem mélyéből így szólhatnék Máriához: „Ó, kedves Mária, te nemes, gyengéd szűz! Szültél egy gyermeket, és én inkább törődök veled, mint egy pantallóval, testtel és lélel!”

akkor ez a kincs közelebb van hozzám, mint bármi más mennyen és földön, ahogy azt Zsolt 73,25 is mondja: „Nincsen senkim rajtad kívül a mennyben, a földön sem gyönyörködöm másban.”

Láthatod, mennyire örül valaki, ha egy pantallót vagy tíz aranyat kap. De hányan ujjonganak és ugrádoznak örömben, amikor hallják az angyal szavát: „Nektek született ma az Üdvözítő”? Igen, az emberek bizonyára úgy vélik: ez egy olyan igehirdetés, amelyet meg kell tartani. De ha már túl vagyunk rajta, akkor menekülünk előle, és a szívünk épp olyan marad, mint annak előtte. Ha azonban így szólhatnék: „úgy törődöm ezzel a gyermekkel, mint a saját javammal, mert az angyal nekem adja őt”, akkor hiány nem lehet: ha szívem hiszi ezt, akkor megszeretem Máriát, a gyermeket pedig még ennél is jobban, de legfőképpen a mennyei Atyát. Hiszen ha igaz az, hogy a szűz Máriától született gyermek az enyém, akkor Isten nem táplál irántam haragot, és fel kell ismernem, hogy az Atya szívében csupa nevetés és öröm van, és az én szívem sem örömtelen. Mert ha igaz, amit az angyal mond, hogy ő a mi Urunk és Üdvözítőnk, akkor mit árthat nekünk a bűn és a halál? Ennél szentebb szavakat nem is szólhatnék, de még az angyalok és maga a Szentlélek sem. Erről tanúskodnak a legszebb és legigazabb énekek is: „Mennyből jövök most hozzatok” stb. vagy: „Mennyei angyalseregek” stb. Nem hiszem, hogy eleget tudnék beszélni erről.

Végtelenül sokat szeretek erről hallani, beszélni és énekelni, ám amíg nincs meg bennem ez az öröm, addig még gyenge a hit, vagy meg sem született, és nem is hiszek az angyalnak.

részletek Luther Márton Wittenbergben, 1530 karácsonyának első napján elmondott igehirdetéséből (Luther válogatott művei 6. Prédikációk, 375-380. o.)

Dsida Jenő: Békesség velük

*Most, hogy a földön minden költemény bús,
csapongó szárnyon Hozzád repülök,
s Neked dalolok, karácsonyi Jézus!*

*Repülök szánkán, csörgő hit-batáron
és úgy hódolok jászolod előtt,
kicsi Mesterem, jóságos Tanárom!*

*Nagy hittel vetek bízó szemeket Rád
én, szent iskolád rossz kis nebulója;
megáldom szalmás, szegényes katedrád.*

*Te nem bántottál soha-soha engem,
nem vágta arcul nagy-ártatlanul,
ha fehér álmod hordtam a szívemben.*

*Te nem taszítál el magadtól távol,
ha verseltelek Édesanyám nyelvén
s nem tiltottál ki soha iskoládból.*

*Csókkal kérdezted: nem vagy-e beteg?
Könnyet töröltél, ha könnyet facsartak
karácsony-rontó sötét emberek.*

*Hát ne legyen most ez a költemény bús.
Legyen himnuszos, mint a téli táj,
s csókoljon vissza Téged, kicsi Jézus!*

*Legyen üdvözlő, ujjongó kiáltás,
a hópihének gyermeked öröm,
az embereknek szelid megbocsájtás.*

*Sok-sok bajomért kit sem okolok.
Minden szavam szép karácsonyi áldás,
szentjánoskenyér, cukros dobozok,*

*selyem-papíron aranyos betűk – –
– és kegyelmedből, drága kicsi Jézus:
békesség velem, békesség velük!*

Szatmár, 1925 karácsonyán

Bogdán József: Az özvegy karácsonya

*Özvegy vagyok, beteg, mindig fáj a hátam,
Kis Jézus jászlánál magamra találtam.
Kértem, gyógygítson meg, ám nem történt csoda,
Csak mióta látom, melegebb a szoba.*

*Mint egy éhenkórász, szeretetre vágyom,
Nélküled nincs senkim ezen a világon.
Kicsi Jézus, legyél az én menedékem,
Itt a földi létben, egykor majd az égben.*

Isten naponta szól hozzánk

„Hiába imádkozom, Isten nem válaszol.” Sokak panasza ez. Sokunknak viszont ezzel ellentétes tapasztalatunk van – akik használjuk az Útmutatót, azok szerintem mind meg tudjuk erősíteni, hogy szól hozzánk az Isten. Nem is csak válaszol, hanem szólongat, kezdeményez.

Mi az az Útmutató (Die Losungen)? A Szászországban létrejött Herrnhuti testvérközösségben szerkesztik – 1728. május 3. óta folyamatosan. Nikolaus Ludwig von Zinzendorf kezdeményezésére először a gyülekezet egy tagja minden reggel végigjárta a házakat, és kihirdette a nap bibliai igeverst. Néhány évvel később már egy-egy évre, előre összeállították a napi igéket, és nyomtatásban is megjelentették. Ma már 61 nyelven, sokmillió keresztény használja napról napra. Magyar nyelven is régóta megjelenik, az evangélikusok jelentős része olvassa eszerint a Bibliát.

27. csütörtök | János

Vigyázzatok, hogy szívetek el ne csábítson beneteket, és el ne forduljatok tőlem: ne tiszteljétek más isteneket, és ne imádjátok azokat. (5Móz 11,16)

Krisztus szabadságra szabadított meg minket, álljatok meg tehát szilárdan, és ne engedjétek magatokat újra a szolgaság igájába fogni. (Gal 5,1)

Jn 21,20–24 · Mt 2,13–28

Jöjj el hozzánk, mert mi nem találunk téged. Áraszd fényedet mindazokra, akik a sötétben járnak! Add, hogy most mindaz velünk is megtörténjen, amiről az angyalok hozták a hírt! (G. SCHMID)

Kisalakú, vékony, kézbesimuló könyvecske. Mit találunk benne? Az év minden napjánál kiírva szerepel egy rövid ószövetségi ige (ezt 1800 ige közül sorsolják), majd egy szintén rövid újszövetségi ige (ezt az előzőhöz választják). Harmadikként egy kicsit hosszabb olvasmány, aminél csak az igehelyet jelöli meg a könyvecske, a szöveget a Bibliából kell kikeresnünk. Sokan reggeli olvasmánynak nevezik.

(Ez a legősibb éves keresztény igerenden alapul, évről évre ugyanaz.) Negyedikként pedig egy szintén csak az igehellyel jelölt olvasmány, ami heteken át folytatólagos. Ez négy év alatt a teljes Újszövetséget, nyolc év alatt pedig az Ószövetség legfontosabb szakaszait veszi végig. Ezeket túl az olvasmányokkal bővített változatban egy – a két kiírt, rövid igéhez kapcsolódó – nem bibliai szöveget is olvashatunk, általában énekszöveget vagy imádságot. A nap szakaszain túl az Útmutató közli az év, a hónap és a hét igéjét is. (A hét igéje évről évre azonos.) Az eddigiekkel ellentétben a minden vasárnapnál és ünnepnapnál közölt liturgikus szín, két énekszám, kötelező és fakultatív lekción, valamint igehirdetési alapige a Magyarországi Evangélikus Egyház saját rendjét ismerteti.

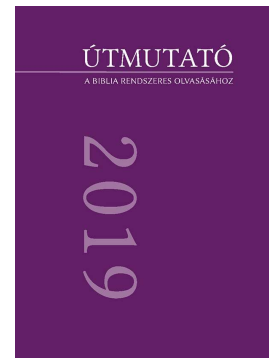
Mire jó ennek a kis könyvnek a használata? Ha csak a kiírt szövegeket olvassuk el, arra napi néhány másodperc is elég – ennyit a legelfoglaltabb ember is megtehet. Sokan hallanak ki belőle napról napra választ éppen arra a kihívásra, ami éri őket, arra a kérdésre, ami foglalkoztatja őket. Nagy szükségünk van rendszeres megállásra, elcsendesedésre. Naponta ilyen rövid idő is már megadhatja vagy megalapozhatja a rendszeres csendességet. Az igehellyel jelölt igéket is öt perc alatt ki lehet keresni és el lehet olvasni. (Akár az első hosszabb ígét reggel, a másikat este.) Sokaknak ez a néhány perc megadja az egész nap irányát, méghozzá egészen más irányt, mintha mindig csak a magunk gondolatai körül forognánk, vagy más emberek tettein, mondatain rágódnánk. Ha valaki egy kicsit több időt tud rászánni, a bibliai mondatokat magában többször megforgatva, alaposabban átgondolva, esetleg kapcsolódó igéket ki-keresve – kimeríthetetlen lelki kincstárra találhat. Ha ezt a rendet követem, az összeköt világszerte és helyben egyaránt a közösséggel. Segít

elmélyedni az egyházi év adott szakaszának üzenetében. Megadja a lehetőséget arra, hogy előre, tematikusan készüljek az istentiszteletre.

Az Útmutató igéi az interneten is olvashatóak, az evangelikus.hu/oldal/a-mai-nap-igei oldalon. Mobiltelefonra ingyenesen letölthető a „Napiige” és az „Útmutató” alkalmazás a Google Play áruházban.

A 2019-es Útmutató rövidebb és olvasmányokkal bővített változata (490, ill. 750 Ft-os áron) vasárnap délelőttként a templom elő-

terében, hétköznap délelőttként pénztárunkban egyaránt megvásárolható. Ajánlom mindenkinek, érdemes megismerkedni vele. A 2019. év igéjével kívánok több csendes percet mindannyiunknak: „Törekeđj békességre, és kövesd azt!” (Zsolt 34,15)

Tóth Károly

Mire szentelek időt?

Ez most nem arról szól, hogy bárkitől is irigyelném a hosszú hétvégéket. Talán érdemes mégis elgondolkodni egy-két dologgal az IDŐvel kapcsolatban.

Az idő egyike azoknak a szakrális bölcsőknek, amelyek az emberi élet méltóságát hivatottak biztosítani. A Bibliában már a legelején azt olvassuk, hogy a teremtés első aktusa, a világoosságnak a sötétségtől való elválasztása után „lett este és reggel: első nap”, vagyis megteremtett az idő. Az Úr hat napon át teremt, alkot, majd a hetedik napon megpihen, megszentelve – vagyis önnön tulajdonává nyilvánítva – azt. Innen jön a Tízparancsolat rendelkezése: „Szenteld meg az ünnepnapot!”

Az időnek szakralitása van. Nem egyszerűen elmúlik, hanem ritmust ad az ember, sőt a természet életének. Mindennek megvan az ideje, sóhajt fel ugyancsak az Ószövetségben a Prédikátor. Tavasz, nyár, ősz, tél. Rügyfakadás, érlelődés, csendes pihenés. Hétköznapok és ünnepek. Munka és pihenés, tevékenység az életfeltételek biztosítása érdekében és lélekleben való felülemelkedés a mindennapin. Örök rend ez, vagyis az idők kezdetétől az idők végezetéig tart.

Azt hinnénk, hogy az idő elszaladt az ember mellett, de nem: mostanában úgy fest, hogy az ember próbál elszaladni az idő mellett. És ezzel porba rántja annak kezdetektől meglévő szakralitását. Csak ebben az esztendőben is jó néhány úgynevezett hosszú hétvége bolygatta meg az életünket. Nem azzal van baj, hogy sokan el tudnak menni wellnessprogramokra egy-egy ilyen három-négynapos pihenő alkalmával, hanem hogy az ünnepek lassan kezdenek eltűnni ebben a pragmatikussá csupasított időértelmezésben.

Hogy március 15-e, augusztus 20-a vagy az egyházi ünnepek, karácsony, húsvét, pünkösd sokak szemében csak hosszú hétvége, nem pedig ünnep, a megemlékezés napja.

(A jelzett egyházi ünnepek eredetileg nyolc naposak voltak, de mi már a két nappal is alig tudunk mit kezdeni...)

Ha bedőlünk a lélektelen pragmatizmus prófétáinak, és felszámoljuk az idő szakralitását, akkor menthetetlenül el fogunk veszni benne. Élvezzük az összevont hétvégéket, de lássuk meg a kellemes napok háttérben az ünnepet, amelyet a maga karakterének megfelelően meg kell szentelni. Hévízen vagy Hajdúszoboszlón, idegenként is el lehet menni a helyi emlékműhöz március 15-én, és beszélni néhány percet a gyermekeknek a nemzetről, a szabadságról, Kossuthról és Petőfiről. A mátrai erdei lakból is le lehet gyalogolni nagypénteken vagy pünkösdkor a közeli falu - akármilyen felekezeti - templomába, és a helyi közösséggel együtt hálát adni a mennyei ajándékokért. Ne sajnáljuk rá az időt, mert különben hamar elszalad, és a végén csak egy keserű sóhaj marad: de hamar eltelt...!

Mert az idő különös szerzet. Minél inkább próbáljuk magunkhoz ragadni, annál inkább rohanni fog, és bennünket is magával sodorva. De ha megfékezzük a mohóságunkat, és kiaknázuk az időben rejlő mindenkori üzenetet, annál inkább lelassul, és annál több marad is belőle.

Minden perc ajándék? Nem. Maga az idő az ajándék. Legalábbis annak, aki bölcsen tud élni vele.

Ne akarj elszaladni a saját időd mellett!

Tubán József

Gyülekezetünk életéből

Mit jelent számomra az istentisztelet?

Az ősök láncolata

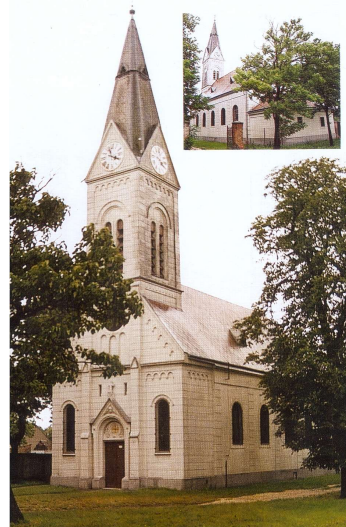
Lelkészcsaládban nőttem fel, eszmélésem óta része életemnek a hit, az egyház, az istentisztelet pedig elidegeníthetetlen tartozéka napjaimnak. Nem tűnik nehéz feladatnak a témához kapcsolódó gondolatok rögzítése, véltem eleinte. Szinte kergették egymást az emlékek és gondolatok, csapongva térben és időben kavargtak a közeli és távolabbi múlt eseményei.

Hamarosan rájöttem, mégsem lesz könnyű feladat, megfelelő szavakkal érzékeltetni olyan jelenségeket, melyek kizárólag lelki, szellemi és érzelmi szinten zajlanak. Beszélni, még inkább beszélgetni róluk, talán könnyebb volna, most azonban nem ez a feladat. A gyökerek meghatározóak, és azoknak nemcsak a közismert része. Az anyai ág színlutheránus magyar, az apai színlutheránus és német eredetű, mindkettő heted-ízigen. Két kezem nem elég megszámolni, csak az általam személyesen ismert rokon lelkészeket. Megkockáztatom, egy ilyen dinasztia genetikailag is meghatározó, azon túl, hogy szellemiségével formálja tagjait.

A rajkai parókián születtem, az első istentiszteleti élményeim három éves korom körül a rajkai templomban voltak, egészen korán, hiszen mindössze hét éves koromig éltünk ott. Komoly előkészületei voltak az eseménynek; elsősorban kifogástalan magatartás, az akkor könyörgés néven ismert reggeli áhítatokon. Tudnom kellett, hogy a templomban a Jóistennel találkozunk, tehát ennek megfelelően kell viselkedni. Mozogni, hangoskodni nem szabad, aki ilyet művel, még nem való oda. Igyekeztem tehát megfelelni a követelményeknek.

Sok éneket ismertem már, és a Miatyánkot is tudtam. Élveztem – alig tízéves bátyám orgonajátéka mellett – a közös éneket, a liturgiát. A prédikációt „átvészeltem”, szerencsére az akkori szegényes vizuális lehetőségek közepette még egy evangélikus templom is igazi látványosságnak számított. Néha persze előfordultak „még tűrhető” kihágások. Máig érzem édesanyám kezét a térdeimen, ha magamról megfeledkezve, lábaimmal „harangozni” kezdtem.

Kiálltam a próbát, hamarosan egyedül járhattam templomba. Édesanyám újszülött húgommal volt ott, édesapám a szószéken, idősebbik bátyám az orgonánál, ifjabbik a jobboldali padsorban, a fiúk oldalán. Rendszerint ült a közelemben néhány rokon, de a többi jelenlévő is, kivétel nélkül, személyes ismerős volt. Tudtam, szemmel tartanak, nagyobb baj soha nem történt. Az egyébként családi légkör látszólag ridegnek tűnt, mert a kitelepítés következtében, templom méreteihez képest nagyon kicsi volt a gyülekezet. Érzelmileg éltem meg, és komolyan vettem, hogy részese lehettem az ünnep megszentelésének, a számomra különösen kellemes motivációval együtt, hogy tulajdonképpen vasárnaponként meglátogathattam apukámat a munkahelyén..., gyerekek szeretik az ilyesmit.

Tudván, kitől tanultam

1954-től éltünk Ágfalván. Számos változást hozott az új lakóhely. A gyülekezet többsége németül beszélt. Az idősek és a kisgyerekek közül sokan kizárólag németül. Természetesen az istentisztelet és egyéb alkalmak igazodtak a körülményhez. A hitoktatás, az evangélium órák evezett gyermek-bibliakör és vasárnap a 11 órai istentisztelet zajlott magyarul. Ez utóbbit két magyar család és az iskolás gyerekek látogatták.

A templom jóval nagyobb volt a rajkainál. Ágfalva a XX. században elvesztette két filiáját, 1946-ban

evangélikusságának nagyobbik, egyben gazdagabb részét, 1956-ban pedig további jelentős lélekszámcsökkenést okozott a történelem. A gyülekezet és a templom nagysága közti aránytalanságot itt még a nyelvi megosztottság is fokozta.

Tény, hogy Ágfalvát gyorsan megszoktuk és megszerettük. Tény továbbá az is, hogy „óvodás” kapcsolatom az istentisztelethez módosult, és nemcsak a megváltozott körülmények miatt. Figyelmem egyre inkább a prédikáció felé fordult.

Már az első osztály befejezése után kaptam egy saját Újszövetséget. Tizenegyedik születésnap ajándékom, a frissen megjelent „Dunántúli Énekeskönyv rövidített és új részzel kiegészített” első kiadásának bibliofil példánya volt, Ordass Lajos előszavával. Ajándék volt az első teljes Szentírás is nagyszüleimtől, mikor konfirmáltam.

Édesapám prédikációi mindenkihez szóltak, lelki és szellemi adottságoktól függetlenül, egyszerűen, érthetően és hitelesen. Vasárnap esténként, három istentisztelet, látogatások, családi programok és az esti harangszó után még visszavonult, és elkezdte a felkészülést a következő vasárnapra. Igehirdetéseire érdemes volt odafigyelni, meg tanácsos is, mert a következő hittanórán rendszerint rákérdezett a vasárnap elhangzottakra. Szégyenkezhetett, aki nem tudott felelni kérdéseire.

Tovább módosult a helyzet és a prédikáció jelentősége, mikor magasabb pozícióba kerültem, nevezetesen, az orgonapadra. Botcsinálta kántor voltam, az ének és a liturgia közben minden figyelmemet lekötötte a kifogástalannak éppen nem mondható hangszer. Külön attrakció volt a fújtatót taposó személy figyelmének ébrentartása. Szemkontaktus híján, diszkrét hangjelzésekkel kellett figyelmeztetni, hogy mi következünk. A feszültség tartósan csak a szószéki szolgálat közben oldódott, így aztán az igehirdetést jelentette nekem az istentiszteletet falusi kántor koromban.

Musica sacra

Egyetemre kerültem Budapestre. Édesapám bátyja volt a Deák téri templom orgonistája és a Lutheránia (a Deák téri templom ének- és zenekara) vezetője. Természetesen vasárnaponként az ottani istentiszteletre jártam, kedden és pénteken este pedig énekkari próbára. A kórus közreműködése része volt a 11-kor tartott istentiszteletnek. A szószéki szolgálat után énekeltünk egy-egy rövidebb művet.

A kóruséneklés lelki hatásairól sokat értekeztek már avatott szakemberek. Személyes tapasztalatom, hogy az istentisztelethez méltó egyházi zene jelentősen fokozza, felerősíti az éppen átélt spirituális élményt.

A musica sacra nagy alkotásait, kantátákat, motettákat, passiókat, oratóriumot, a H-moll misét a Lutheránia egyházzenei áhítaton adta elő, melyhez prédikáció, imádság és áldás tartozott. A templomot rendszeresen megtöltő hallgatóság zöme nem csupán zenei élményre vágyott. Tudták, vagy talán csak érezték, hogy az ilyenkor elhangzó zene-műveknek természetes környezete, megelevenítő közege az Isten háza. Valószínű, hogy az előadók, de főleg a kórustagok számára még többet jelentett az esemény, mint a passzív hallgatónak.

Nekem nagyon sokat jelentett. Isten-élmény? Isten közeli állapot? Lehetséges, mindenesetre azt éreztem, hogy méltóbb módon nem tudom kifejezni a Teremtő iránti tiszteletet, mint a szent zene segítségével.

Bőség zavarával szembesül a lutheránus hívó a fővárosban. Templomok, istentiszteletek sokasága hívogatja vasárnaponként, lehet válogatni, vagy egy helyen megállapodni. Akárhogy is, a családi közösséget, a „mindenki ismer, mindenkit ismerek” biztonságát jó ideig kénytelen lesz nélkülözni.

Határok nélkül

Sok alkalmam volt gyülekezetekkel ismerkedni, földrajzi és felekezeti határokon innen és túl, különleges ünnepi alkalmakon, vagy „egyszerű” vasárnapokon. A kalandozások során szerzett élményekkel gazdagodva azután jólesett hazajönni és az „én templomomban” újra otthon lenni. Felejthetetlen istentiszteletek részese lehettem.

Néhány gyöngyszem a sorozatból:

Virágvasárnapi ortodox liturgia Leningrádban. (Leráztuk „húséges kísérlőnket” és a belváros egyetlen működő templomában éltük át a

fantasztikus szertartást, olyan zsúfolt templomban, amelyet még soha nem láttunk);

szabadtéri mise a judeai sivatagban, majd később a csíksomlyói nyeregben;

református istentisztelet Kárpátalján, (a mozgás- és beszédképtelen lelkész helyett laikus felesége kántorizált és prédikált a maroknyi gyülekezetnek évek óta);

már nyugdíjas édesapám karácsonyesti istentiszteletei 14 éven át, a legszűkebb családi körben...

az Ágostai hitvallás 450. jubileumi istentisztelete az augsburgi Szent Anna-templomban, (a Lutheránia, Confessio Augustana (Ágostai hitvallás) címmel mutatott be egy kantátát; az eredeti helyszínen, az eredeti latin szöveggel, kortárs magyar zenével...)

Confessio

Az Ágostai hitvallás tanulmányozása során számomra új és meglepő volt, hogy misének nevezi az istentiszteletünket. „...a misét nálunk megtartják és a legnagyobb tisztelettel ünneplik...” olvasható a hitvallásban. A reformáció módosítása tulajdonképpen csak annyi, hogy az „avatatlanok oktatása” céljából nem latinul zajlik a szertartás.

Az ókori eredetű, ezredév alatt kialakult mise, azaz istentisztelet, kivételes kincse a keresztyénységnek. Szokolay Sándort idézem: „A mi istentiszteletünk, vagy ha úgy tetszik a mise, dramaturgiai műremek. Óriási pszichológiai érzékkel vezeti végig a gyülekezetet egy spirituális folyamaton, az Isten nevének megidézésétől a gyónáson, bűnbocsánaton, hitvalláson, homilián (ige hirdetésen), Úrvacsorán át, az elbocsátó áldásig. Az állandó és változó részek aránya szerkesztési bravúr, mint hibátlanul illeszkedő fogaskereknek gördülnek zökkenőmentesen... Ez a forma tökéletes..., elvenni belőle nem lehet, hozzáadni felesleges.”

Az istentisztelet a maga teljességében, szerkezeti és tartalmi egységében létezik, működik, így tölti be küldetését, ami nem kevesebb, mint Isten és ember találkozása.

Ésszel fölfoghatatlan, mégis próbálja elképzelni valahogy a halandó. A nagy, „mindenséget átható erő” (Ady Endre: Karácsony) örökkévaló

és mindenütt jelen van. A teremtmény, bár szüntelen kapcsolatra törekszik Teremtőjével, mégis teret és időt jelöl ki a Vele való méltó és rendszeres találkozásra, szent helyet és szent időt. Az egyetlen bizonytalan és folyamatosan változó tényező maga a teremtmény, az „én”. Tudja jól minden templomba járó, hogy mennyire különböző lelkülettel készülünk a vasárnaponkénti találkozóra. Előfordul, hogy már a harangszó közben „bekapcsolok”, máskor csak utólag tudatosul bennem a névre szóló, személyes üzenet. Olykor „kívülről” hallgatom az ige hirdetést, máskor azt érzem, elejétől fogva rólam és nekem szól. Külső és belső tényezők függvénye, hogy mikor távozik az ember megrakodva, mikor pedig egy fél mondat a lelkében. Aztán később ébred rá, hogy akkor éppen arra a fél mondatra volt aktuálisan szüksége.

A hála az ajándékozót próbálja megtalálni (Dietrich Bonhoeffer)

Az istentisztelet során kapott lelki javakat elfogadni sem könnyű, viszonzni meg még annál is nehezebb. Mit cselekedjünk? – kérdezték egykor a pünkösdi gyülekezetben és kérdezhetem én is, ma is. Dicsőítést (vénségemre, sajnos, zenei hangok nélkül) énekelni „szívvel és értelemmel” (1Kor 14,11), imádkozni hittel, bizalommal, reménységgel, hálaadással. Mi kerülhet még a siralmas egyenleget mutató mérleg serpenyőjébe? A szegény asszony két fillérje természetesen, de az más kategória. A perselyben hagyott obulusok földi célt szolgálnak.

Luther mérlegelt és következtetett: koldusok vagyunk.

A reformátor koldus utóda, jelen esetben a magyar protestáns hívő helyzete határozottan kedvező. Számára koszorús költő foglalta versbe – hat rövid szóval – a földi és égi dimenziókban egyaránt érvényes áldozat lehetőségét, talán nem véletlenül éppen a békességszerző Krisztus születésének ünnepén.

„...Imádni az Istent

És egymást szeretni...” (Ady Endre: Karácsony)

Hihetetlen, de ilyen egyszerű. Bárki, bárhol és bármikor megteheti. Érdemes már most gyakorolni, mert odaát is ez lesz a feladat.

Szokolayné dr. Weltler Magdolna

Családias testvérlátogatás

2018. október 19. és 22. között bad wimpfeni testvérgyülekezetünknel tett látogatáson volt szerencsém részt venni. Utunkat igazi szép őszi időjárás „követte” végig. Összesen 9-en mentük (4 felnőtt és 5 fiatal). Az izgalmat fokozta, hogy senki sem rendelkezett pontos információval a programot illetően, és az is meglepetés volt, hogy kinél fogunk aludni.

A gyülekezeti házban vártak minket egy kis sütivel és kávéval. Utána elmentük a fogadó családokhoz, mi az „Ödenburger Straße 1.”-ben kaptuk szállást. Sopronból Sopronba érkeztünk. (A kis létszámnak előnye is volt...)

Szombat délelőtt volt egy nagyon érdekes városvezetésünk, majd elmentük az ottani Sopron múzeumba, ahol szintén annyi rendkívül érdekes információ „zúdult ránk”, hogy úgy érzem, csak egy áttekintést sikerült nyerni a következő látogatásig. A múzeummal kapcsolatos várakozásomat fokozta, hogy édesanyám kb. 25 évvel ezelőtti látogatásáról óriási lelkesedéssel számolt be. Nem csalódtunk! A múzeumot bemutató Michael Tötl úr életrajza is erősen jellemzi a kort, hiszen a Halász utcában

született és 10 hetes újszülött volt, amikor családjával, sok ezer más sorstársával együtt elsodorta szülőföldjéről az etnikai tisztogatás szele. Sok évtizeddel később már felnőttként láthatta először szülőházát. Ez a történelmi szál is befolyásolja az Ő „múzeumpedagógiai” elhivatottságát.

Ebéd előtt szétvált a csoport, a fiatalok elmentek a cserkészekkel egy közös délutánra, a felnőttek pedig egy tartalmas ebéd után a 40 km-re lévő Ludwigsburgba, a württembergi uralkodók barokk kastélyába látogattak el. Az ezzel kapcsolatos élményt fokozta, hogy az oda-vissza utazást véletlenül két lelkész (Tóth Károly és Andreas Wißmann) társaságában tölthettem és számomra rendkívül informatív beszélgetéseket folytattunk, amely felölelt földrajzi, társadalmi, egyházi, közigazgatási, oktatási témákat.

A vasárnapot istentisztelettel indítottuk. Az istentisztelet után a cserkészek egy kis sütivel vártak minket a templom előtt. Délután megnéztük a Cornelienskirche-t, ami jelenleg kiállítóterként működik. Élmény volt egy verőfényes őszi délutánon a Neckar-parton álló gótikus templomban a freskótöredékek mellett kortárs alkotásokkal találkozni.

Utána a sinheimi technikai múzeumba utaztunk. Nagyon érdekes volt, sokféle régi járművel, műszaki érdekességgel találkozhattunk. Órákat lehetett volna ott eltölteni.

A vacsorát egy erdő közepén fekvő hangulatos, régi étteremben élvezhettük. Sajnos az idő nagyon hamar eltelt, és másnap már indulnunk kellett.

Számomra ez a rövid látogatás pozitív élményekkel teli volt. Talán a kis létszámnak is köszönhető, hogy két alkalommal is egy-egy család látta vendégül csoportunkat. Ezek a kellemes délutáni-esti beszélgetések igazi „családi” körben zajlottak: valóban megvalósult a „testvérgyülekezeti” kapcsolat. Lelki felüdülést jelentett a hasonló gondolkodású, életszemléletű, azonos értékeket képviselő emberek között lenni.

„Mi ugyanis sokan egy kenyér, egy test vagyunk, mivel mindnyájan egy kenyérből részesülünk.”(1Kor 10,17)

Krutzler János

Mi is az a Fifi?

Minden hónap első szombatján Katalin néni tart a Gyülekezeti házban foglalkozást a hittanos gyerekeknek. Ez a Fifi. Sokszor megyek én is, és mindig szuper jól érzem magam. Egy kis beszélgetéssel és tízóráival kezdünk, majd Katalin néni olvas nekünk a Bibliából.

A beszélgetés és felolvasás végén barkácsolhatunk is. Ez mindig kapcsolódik ahhoz történethez amivel éppen foglalkozunk. Nekem legjobban az tetszett, amikor Dávidról és Góliátról szólt a történet.

A Fifiben még az is nagyon jó, hogy még itt is találkozhatok a legjobb barátaimmal. Ha jó az idő, ki szoktunk menni a parkolóba is játszani.

Amikor eljön a nyár, a hittantanárok hittantábort is szerveznek. A tavalyi témája az volt, hogy Isten megteremti a Földet. Itt volt bábjáték is, amit a kicsik nagyon szerettek. A vége

ennek is mindig tanulságos volt. Valamilyen jócselekedetet tudtunk

eljátszani a történetekkel. A Táborban a legeslegjobb mindig a sorverseny. Itt már csak ügyességi és gyorsasági feladatok voltak. A mi csapatunk nyert, az Unikornisok. Nagyon-nagyon örültünk.

Ezeket az összejeveleteket nagyon kedvelem, mert még jobban szeretem a hittant, Katalin nénit és a barátaimat.

Baptsán Andrea Kincső

Ez az üzenet neked szól, kedves 17 és 27 év közötti fiatal

Szia! Hadd írjam le neked pár sorban mit jelent nekem nagyifire járni.

Nagyifire járni nekem tulajdonképpen egyet jelent a pihenéssel. Amikor hazajutok egy – rosszabb esetben két – hónap után pénteken, és letettem a bőröndömet, már indulok is, hogy sokszor rég nem látott barátokkal találkozhatok a nagyifi körében. Minden találkozást egy közös vacsorával nyitunk meg, majd éneklés után, általában az egyházi évnek megfelelő aktuális témáról beszélgetünk. A péntek esti fáradtság

ezeknek a beszélgetéseknek köszönhetően mindig feledésbe merül. Jó együtt lenni, Isten közelségét érezni, amikor boldogan nevetünk, beszélgetünk, játszunk, énekelünk.

Ha van kedved csatlakozni a csapathoz, gyere el minden pénteken 20 órakor. Sopronban, a Templom utca 12. udvarból nyíló földszinti termében várunk szeretettel!

Üdvözlettel:

Horváth Péter

Egyházkerületi és országos egyházi tisztújítás

2018 során egyházunk egészében tisztújítást tartottak, így egyházkerületi és országos egyházi szinten is tisztségviselőket választottak.

A Nyugati (Dunántúli) egyházkerület legfontosabb tisztségviselői: *Szemerei János* püspök, *Mészáros Tamás* egyházkerületi felügyelő, *Bencze András* püspökhelyettes (székesfehérvári lelkész), *Rácz András* egyházkerületi másodfelügyelő.

Az országos egyház legfontosabb tisztségviselői: *dr. Fabiny Tamás* elnök-püspök (az Északi egyházkerület püspöke), *Próhla Gergely* országos

felügyelő, *Szemerei János* elnökpüspök-helyettes (a Nyugati (Dunántúli) egyházkerület püspöke), *Mészáros Tamás* országosfelügyelő-helyettes (a Nyugati (Dunántúli) egyházkerület felügyelője), *Kondor Péter*, a Déli egyházkerület püspöke, *Font Sándor*, a Déli egyházkerület felügyelője, *dr. Fábri György*, az Északi egyházkerület felügyelője. *Dr. Hafenschner Károly*, a zsinat lelkészi elnöke, *Abaffy Zoltán*, a zsinat nemlelkészi elnöke. *Dr. Csepregi Zoltán*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem megbízott rektora.

Deutsche Seiten

Ein „Amigo“ kranker Kinder

Im Gespräch mit Péter Horváth

Gelebte Nächstenliebe bekommt zum Beispiel dann ein konkretes Gesicht, wenn ein Jurastudent in seiner knapp bemessenen Freizeit kranke Kinder im Krankenhaus besucht und sie spielerisch ihre schwere Zeit vergessen hilft. Und das, obwohl das große Lernpensum im Studium ihm viele gute Gründe bieten würde, ein solches Engagement nicht zu ergreifen. Das ist die Geschichte unseres Gemeindegliedes Peti Horváth, der sich in Budapest bei „Amigos für Kinder“ engagiert.

„Jede christliche Gemeinschaft muss wissen, dass nicht nur die Schwachen die Starken brauchen, sondern dass auch die Starken ohne die Schwachen nicht sein können.“ Ein Zitat von Dietrich Bonhoeffer. Was sagt dir dieses Zitat?

In jeder Gemeinschaft sind Menschen, was das geistliche Miteinander betrifft zumal, gegenseitig aufeinander angewiesen. Das gilt auch dann, wenn in manchen Köpfen „Einbahnstraßen“ das Denken bestimmen. Doch allzu leicht sollten wir es uns mit diesem Zitat auch nicht machen. Näher betrachtet sind die sogenannten „Starken“ manchmal sehr schwach. Zugleich habe ich erlebt, dass die „Schwachen“ hinsichtlich ihrer Hoffnung viel stärker sein können als die, die wir als „Starke“ bezeichnen würden. Ich denke, wir alle sind in mancher Hinsicht stark und in anderer Hinsicht schwach.

Du engagierst dich bei „Amigos für Kinder“. Wie kam es dazu? Und was macht ihr?

Vor mehr als einem Jahr hat eine Mitstudentin das Projekt „Amigos für Kinder“ in der Studenten-Facebookgruppe geteilt und eine Einladung ausgesprochen, sich anzuschließen. Ich habe mich dann entschieden, das Aufnahmeverfahren zu durchlaufen, weil mir Kinder sehr wichtig sind und ich das Gefühl hatte, dass ich hier etwas tun kann.

Es gibt in Budapest – und inzwischen auch in Szeged – einige Krankenhäuser, mit denen die „Amigos“ zusammenarbeiten. Wir besuchen dann Stationen, spielen oder lernen mit den Kindern und versuchen ein wenig dafür zu sorgen, dass sie den Krankenhausalltag und ihre Krankheit vergessen und fröhlich Kind sein können.

Ich besuche – gemeinsam mit einem oder zwei anderen „Amigos“ – alle zwei Wochen für

etwa anderthalb bis zwei Stunden eine Abteilung in einem Budapester Krankenhaus. Wir kommen mit einer großen Truhe mit Spielzeug, Zeichen- und Bastelsachen und Lernmaterialien dort an und fragen die Kinder auf der Station, wer gerne lernen möchte. Dann lautet die Antwort meistens: „Naja, wir würden lieber spielen.“ Und dann spielen wir natürlich – aber meist nicht ohne doch auch etwas zu lernen. Wir versuchen zum Beispiel immer auch Fremdsprachen in den Spielen unterzubringen. Wir fragen, wer welche Fremdsprachen lernt. Und dann folgt ein Spiel, in dem Farben oder Zahlen in englischer oder deutscher Sprache geübt werden. Dabei kommt aber natürlich der Spaß nicht zu kurz.

Was beschäftigt dich, wenn du das Krankenhaus nach solchen Treffen verlässt? Ich könnte mir vorstellen, dass dich manches Krankheitschicksal noch bewegt.

Zunächst: Ich begegne keinen Kindern, die ganz offensichtlich sehr schwer erkrankt sind. Kinder, die zum Beispiel Krebs haben und Chemotherapien durchlaufen, werden in einem anderen Krankenhaus behandelt. In der Abteilung, die ich besuche, gibt es schwer und weniger schwer erkrankte Kinder, doch wir wissen und sehen nicht, wer welche Erkrankung hat. Wir nehmen natürlich wahr, dass es Kinder gibt, die nur ein paar Tage dort sind, und andere, die wir mehrmals treffen. Aber wir als „Amigos“ fragen die Kinder nicht danach, warum sie da sind – und wir gehen nicht besonders darauf ein, wenn Kinder von selbst anfangen von ihrer Krankheit zu erzählen. Dann lenken wir ihre Aufmerksamkeit meist auf die mitgebrachten Spiele. Das gehört auch zu unseren Regeln. Nicht nur, weil es Datenschutzbestimmungen gibt – und uns die Krankheitsinformationen eben nichts angehen. Es ist auch deshalb

wichtig, dass wir mit ihnen nicht über Krankheiten sprechen, weil sonst die Gefahr besteht, dass die Kinder bestimmte Dinge, die für den Krankheits- und Genesungsverlauf wichtig sind, nicht mehr ihren Ärzten und Psychologen, sondern uns erzählen.

Unsere Aufgabe ist vielmehr, dass wir die Kinder für ein bis zwei Stunden vergessen lassen, dass sie krank sind. Und wenn sie dann wieder gesund sind und in die Schule gehen, können sie vielleicht begeistert davon erzählen, dass sie jetzt einige Wörter Spanisch gelernt haben oder bis zehn auf Deutsch zählen können.

Das heißt: Ich habe nach den Besuchen immer ein positives Gefühl. Denn eigentlich lernen wir gegenseitig voneinander. Ich gehöre noch der Generation an, die nicht mit dem Smartphone aufgewachsen ist. Ich habe noch auf dem Hof gespielt – und kenne Kartenspiele. Ich kenne weite Teile der digitalen Welt wie zum Beispiel Instagram oder Youtube nicht. Ich zeige den Kindern Kartenspiele – und sie klären mich darüber auf, was Youtube sind und bringen mir Dinge bei, von denen ich keine Ahnung hatte. Dass wir gegenseitig voneinander lernen können, ist etwas, was ich mitnehme.

Ein anderes Beispiel: Ich habe einmal mit einer Teenagerin Deutsch gelernt – und sie hatte

ganz offensichtlich Freude an der deutschen Sprache und war begeistert von der spielerischen Art. An diesem Tag beschäftigte mich dann der Gedanke, wie oft es wohl vorkommt, dass Kinder eigentlich recht leicht zu begeistern wären für Sprachen oder auch Naturwissenschaften, aber die Art des Unterrichts in den Schulen jegliches Interesse in ihnen abtötet. Wie gut, wenn man etwas so lernen kann, dass man es nicht als Last erlebt.

Meistens beschäftigen mich solcherlei Fragen, wenn ich aus dem Krankenhaus komme. Aber einmal war ich schon traurig nach einem Treffen, denn ich habe ein Kleinkind gesehen, das so dünn war, dass ich erschrocken bin. Ich war geschockt, weil ich so etwas noch nie gesehen habe. Es hat mir wehgetan zu sehen, dass ein so süßes Kind so leidet. Manchmal kann es hart sein. Aber die positiven Gefühle überwiegen nach einer Begegnung mit den Kindern. Und so bin ich gestärkt, wenn ich in die Bibliothek zurückkehre, um weiter zu lernen.

Du persönlich gewinnst viel durch dein Engagement, aber zugleich ist auch spürbar, dass du einen gesellschaftlichen Beitrag leistest.

Gott sei Dank war ich als Kind kaum im Krankenhaus. Einmal bekam ich einen Gips, doch das bedeutete nur einen Aufenthalt von

fünf bis sechs Stunden im Krankenhaus – und keine Übernachtung. Ich musste nie wochenlang im Krankenhaus liegen. Das heißt auch, dass ich mir kaum vorstellen kann, was die Kinder, die ich besuche, durchleben. Natürlich ist mir klar, dass sie über längere Zeiten einsam sind, dass es ihnen nicht gut geht, dass ihnen langweilig ist. Der Gedanke, gerade dann für sie da zu sein, ihnen Fröhlichkeit zu schenken, ist da naheliegend.

Dazu kommt, dass mir Kinder sehr am Herzen liegen. Als ich noch ins Gymnasium ging, konnte ich mich in der Kindergruppe unserer Gemeinde einbringen, später dann im Studium habe ich mich intensiv mit Kinderschutz und Kinderrecht beschäftigt.

Ich möchte, dass wir fröhliche und gesunde Kinder in der Gesellschaft haben, weil sie der größte Wert der Gesellschaft sind. Ohne sie wäre die Welt recht trist. Du hast ja selbst drei Kinder und weißt, welche schöne und fröhliche Momente man mit Kindern erleben kann, wenn sie zum Beispiel neue Wörter lernen oder in lustiger Kindersprache sprechen. Kinder sind genauso klug wie wir Erwachsenen – und manchmal noch klüger, doch sie sind eben Kinder. Sie ahnen nichts von den Gefahren der Gesellschaft und nichts davon, wie viel man arbeiten muss. Sie sind noch ganz rein. Und diese „Reinheit“ kann auch für uns eine Kraftquelle

sein – ihre reinen Gedanken, ihr ehrliches Lächeln. Eigentlich wäre es gut, würden noch mehr Jugendliche und Erwachsene weniger auf sich selbst blicken, sondern entdecken, wie viel Wert in den Kindern liegt. Ich möchte auch daran arbeiten, dass mehr Menschen den Wert der Kinder entdecken.

Du siehst mit erwachsenem Kopf die Herausforderungen der Gesellschaft und bist viel mit Kindern zusammen. Was ist unsere größte Aufgabe an den Kindern?

Mit Kindern muss man so umgehen, dass sie vor allerlei schlechten Dingen, die sich in unserer Gesellschaft eingenistet haben, geschützt sind. Kinder muss man fördern und so erziehen, dass die Liebe und die moralischen Werte, die sie bekommen, in ihnen stark bleiben. Dann nämlich können sie diese Liebe und diese Werte auch selbst leben und einst an ihre Kinder weitergeben. Wenn man Kindern aber Angst einjagt, sie in ein Zimmer einsperrt, sie dem Fernseher, dem Internet oder anderen Gefahrenfaktoren, die man als Erwachsener kennen muss, überlässt, geht viel in ihnen kaputt. Man muss mit ihnen die Welt entdecken, an die Luft, in den Wald gehen, mit ihnen spielen, sie mit anderen Kindern zusammenführen, damit sie gestärkt heranwachsen und in der Welt von Morgen Werte vertreten können.

Holger Manke

An-Ecken

Gedanken zu den Formen in unserer Kirche

Sie kennen sicher die Bedeutung des Wortes „anecken“. Ich kann mit dem Rad versehentlich am Bordstein anecken, hoffentlich bleibe ich noch im Sattel. Oder aber, was viel unangenehmer ist, ich kann bei jemandem anecken, das heißt, unangenehm auffallen. Deshalb will ich lieber nirgendwo, bei keinem anecken, ich will ja unangenehme Situationen vermeiden, ich möchte mich ja wohlfühlen, nicht verletzen, nicht verletzt werden.

Jedes Mal, wenn ich in unserer Kirche bin, sei es auch nur in Gedanken, überlege ich mir, warum ich mich dort so wohl, so geborgen fühle – auch wenn sich zur Winterzeit meine Füße und meine Nase eiskalt anfühlen. Ist es Gottes Nähe? Ist es der Geist unserer Vorfahren? Oder die Vertrautheit des Ortes? Sicher, all

das zusammen. Jedoch. Gottes Nähe kann ich überall spüren. Auch den Geist der Vorfahren, wenn ich an sie denke. Es muss noch etwas da sein.

Als ich vor einiger Zeit während der Predigt meinen Blick im riesigen Raum schweifen ließ, zuerst zur ersten, dann zur zweiten Empore und weiter, wurde mir noch ein Grund, ein sichtbarer, bewusst. Ich sehe ja überall Halbbögen und Bögen, runde und flache, große und kleine, nebeneinander, untereinander, ineinander übergehend. Bögen schließen die riesigen Fenster ab, die gewaltigen Säulen sind rund. An der Kanzel kaum eine gerade Linie, wo eine Schwingung endet, beginnt schon die nächste, sie führt den Blick des Betrachters weiter und immer weiter. Am Altar mit seiner Symmetrie

sprengen die kleinen Engelsfiguren sogar die Bogenform, wie es im Barock ja auch sein soll.

Wenn ich beim Abendmahl aus der Kirchenbank trete und automatisch nach dem oberen Ende des Seitenbrettes der Bank greife, um mich festzuhalten, schmiegt sich das alte Holz förmlich in meine Hand, warm, weich, von Hunderten Händen vor mir glatt poliert. Keine Ecken, keine scharfen Kanten, keine spitzwinkligen Dreiecke oder Formen, an denen sich die Hand stoßen könnte. Kaum ein rechter Winkel, auch dort nicht, wo eine waagerechte Wandlinie auf eine senkrechte trifft. Sogar dort schafft ein leichter Bogen den Übergang, der Blick wird somit sanft weiter geleitet, er schwingt ungehindert nach oben, läuft nach unten, hüpf von Bogen zu Bogen.

Es gibt kaum eine Möglichkeit anzuecken, man läuft nicht die Gefahr, sich anzustoßen. So

wie der Blick ohne Hindernisse weiterwandert, werden meine Gedanken, Wünsche, Fürbitten und Gebete nicht in Ecken gedrängt und müssen den Ausweg suchen, sie schweben empor von Bogen und Bogen. Jedes Mal, wenn ich in der Kirche bin oder daran denke, dort zu sein.

Erzsébet Ghiczy

Du stellst meine Füße auf weiten Raum

Gedanken in der Weite des Psalmwortes

Wenige – aber recht bekannte – Worte aus dem 31. Psalm. Je nach Kontext klingen diese Bibelworte anders. Bedenkt man, wie für ein Kleinkind die Welt immer größer wird, hat man eine andere Perspektive, als sieht man aufs – eigene – Älterwerden und das Engerwerden der Räume. Sind wir wirklich frei? Wenn ja, was kann uns Orientierung geben in der Weite des Raumes? Fanni Katona, Vanessza Füzi, Ágoston Frank, Mark Clausing, Brúnó Szabó und Oskar Aizenpreis haben das Wort „Du stellst meine Füße auf weiten Raum“ aus verschiedenen Sichtwinkeln unter die Lupe genommen und bedacht.

Der weite Raum des Kleinkindes – das langsame Entdecken der Welt

Wir denken, wir wissen alles von der Welt, was das Kind erst entdeckt. Doch sind wir nicht wie ein Kleinkind, wenn es um unsere Ahnung von der Welt der Liebe und Gnade Gottes geht?

Es ist sehr interessant, wie ein Kleinkind Schritt für Schritt die Welt entdeckt. Zuerst lernt es zu krabbeln und lernt dabei die Welt bis zu einem halben Meter Höhe kennen. Bald erfolgen die ersten Schritte, und damit weitet sich seine „Welt“, weil das Kind jetzt schon höher liegende Dinge sieht und weiter gehen kann. Natürlich ist ein jedes Kleinkind sehr neugierig und will alles „begreifen“. Doch sind erwachsene Menschen nicht ganz ähnlich?

Was Gott betrifft, macht der Mensch ebenso seine Entdeckungen, der Mensch meint schon viel von Gott zu wissen, doch der Raum erweist sich immer als viel weiter, als er es verstehen

kann. Gottes Gnade überschreitet das Verstehen der Menschen. Es ist eigentlich ganz ähnlich, wie bei einem Kleinkind, das, während es so langsam die Wohnung entdeckt und erste Schritte geht, gar keine Ahnung hat, wie groß und weit die Welt ist, auf die seine kleinen Füße gestellt sind.

Ich denke, dass es auch geographisch gesehen einen weiten Raum gibt, der sozusagen darauf „wartet“ von uns entdeckt zu werden. Mit jeder Reise, jeder Entdeckung, jeder neuen Bekanntschaft lernt man einen bisher fremden Teil der Welt kennen. Eben ganz so wie auch die Kleinkinder ihre Umwelt Schritt für Schritt entdecken. Ferner geben uns neue Freundschaften auch die Möglichkeit die Welt aus einer anderen Perspektive erfahren zu können, aber dazu ist Aufgeschlossenheit nötig und

dass wir die Meinungen anderer anhören und weiterdenken, die Fähigkeit in uns mehren, unsere eigene Sicht- und Denkweisen auch mal zur Seite legen zu können, um sich in die Vorstellungswelt des Mitmenschen zu begeben. Die neuen Perspektiven können uns auch auf Ansätze und Sichtweisen aufmerksam machen, die wir früher ignoriert oder gar nicht bemerkt haben.

Man hat aber auch selbst geschaffene Grenzen, die den weiten Raum beschränken. Vorurteile, Ängste, fehlendes Selbstvertrauen können es ganz schön schwierig machen, unsere „Welt“ auszudehnen.

Was für die Weite der geographisch fassbaren Welt und der neuen zwischenmenschlichen Erfahrungen in unserem Leben gilt, das hat auch Gültigkeit bei der Begegnung mit dem Wort Gottes. Vorgefasste Meinungen und

Ängste, in den Spiegel zu schauen, erschweren es uns, uns in Texten der Bibel „ertappt“ zu fühlen. Überwinden wir diese Hindernisse, geben uns biblische Texte neue Weiten im Leben und stellen unsere Füße tatsächlich auf einen weiten Raum. Und so können wir, auch mit zunehmenden Lebensjahren und sich ändernden Lebensumständen immer neu in einem Bibeltext fündig werden, entdecken immer wieder neue Perspektiven auf unser eigenes Leben und auf Gottes gnädiges Tun – auch an uns. Mit zunehmender Ahnung von der großen Güte Gottes merken wir auch: Wir sind – bei allem Verstehen und neuem Erkennen – doch immer erst am Anfang und können noch kaum die Gnade Gottes gänzlich erfassen, sondern allenfalls in Ahnungen ihre Größe entdecken.

Vanessza Fűzi

Wohin mit dem Lebensschiff im weiten Raum des „Lebens nach dem Abitur“?

Wir stehen kurz vor dem Abitur, in Kürze verlassen wir das Gymnasium – und die ganze Welt liegt vor uns. Wir können entscheiden, was wir werden wollen und wo wir studieren möchten. Eine unglaubliche Menge an Möglichkeiten tut sich da auf. Doch wir wissen auch: Mit dieser Entscheidung bestimmen wir

unser Leben. Viele von uns haben sich oft gefragt: Was soll ich mit meinem Leben anfangen? Wohin will ich mein Lebensschiff nach dem Abitur steuern?

Was der beste Weg wäre, ist vielen unklar. Beim „weiten Raum“ im Psalmwort denke ich

hier an die unzähligen Möglichkeiten. Eine gewisse Unklarheit über unsere Zukunft ist nicht so schlimm. Wer würde schon gerne ganz exakt wissen, was er in zwanzig Jahren macht? Und mit achtzehn wissen wir nicht, was wir mit vierzig wollen. Trotzdem ist es gut in der Weite des Raumes unseres Lebens eine ungefähre Richtung einzuschlagen, ein konkreteres Ziel können wir auch später noch bestimmen.

Doch woher wissen wir, was die Richtung ist, die für uns richtig ist? Einer sollte uns Wegweisung geben – und das sollte Gott sein. Gott tut dies durch kleine Zeichen, er zeigt uns das Licht auf dem Weg. Er kann bei Fragen helfen wie zum Beispiel: Wofür schlägt mein Herz? Was mache ich wirklich gerne? Wozu bin ich geschaffen? Ich glaube, das Wichtigste ist, dass man das macht, was man wirklich will. Was helfe es denn, wenn wir eine Richtung einschlagen, für die zwar gute Berufsaussichten verheißen werden, die uns aber nicht glücklich macht?

Zugleich ist meines Erachtens wichtig, dass wir uns klar machen: Leben ist mehr als Studium und Arbeit. Wirklich wichtig sind Lebensfreude, Familie und dass das Leben einen Sinn bekommt. In manchen Berufen ist man vor die Wahl zwischen Familie und Karriere gestellt. Was ist wichtiger? Ich glaube, man soll den goldenen Weg finden und immer Maß halten. Allerdings ist auch klar: Im Rückblick hat noch selten ein Mensch bereut, in seinem Leben nicht noch viel mehr gearbeitet zu haben. Viele haben jedoch bereut, dass sie nicht mehr Zeit mit ihrer Familie verbracht haben.

Wenn unser Leben ein Schiff ist, dann gibt es natürlich Stürme, die unsere Ruhe und Ausgeglichenheit stören können. Ich denke da an Krankheiten und unerwartete Schwierigkeiten. Aber wenn man an Gott glaubt und sein Wort hört, dann kann man mit der Zeit sein Lebensschiff einigermaßen sturmfest machen.

Fanni Katona

Allein auf weiter Flur? – Die Gefahren des weiten Raumes

In unserem Alltagsleben lässt Gott uns in den meisten Dingen freie Hand. Gott ist allmächtig, aber meiner Meinung nach haben wir unser Schicksal selbst in der Hand. Auch wenn Gott all unser Tun sieht, beeinflusst er uns nicht immer. Wir dürfen nicht erwarten, dass er interveniert. Er hat unsere Füße auf weiten Raum gestellt. Das bedeutet auch, dass wir auf uns selbst und auf die uns Nahestehenden aufpassen müssen.

Der weite Raum kann auch eine Gefahr bedeuten. Es kann passieren, dass wir Halt und Orientierung und letztlich uns selbst in dieser Weite verlieren. Freilich bedeutet es nicht, dass wir überhaupt keine Wegweisungen hätten und dass wir völlig auf uns gestellt wären – freilich zu unterscheiden bleibt in dieser Weite zwischen guter, „göttlicher“ Wegweisung und all dem, was uns in eine schlechte Richtung locken will.

Den weiten Raum können wir aber auch als Freiheit verstehen. Wir haben einen freien Willen. Wenn wir Fehler machen, können wir daraus lernen. Und manchmal ist es eben gut, in der großen Menge an Möglichkeiten nicht übermütig zu werden und blindlings den erstbesten Weg zu wählen. Manchmal müssen wir innehalten und überlegen, was gut und was

schlecht ist. Wenn einem die Welt offen steht – man erwachsen ist –, mag es wohl sein, dass sich einem viele Möglichkeiten bieten, doch das Erwachsensein bedeutet nicht immer, dass man immer eindeutig entscheiden kann, welcher Weg der beste ist.

Orientierungshilfen im weiten Raum sind auch die Regeln, die Gott uns gegeben hat. Wir können sie als Schutz verstehen. Was ist aber, wenn der Mensch diese Orientierung verlässt und meint, ohne sie die Freiheit des weiten Raumes viel besser ausleben zu können? Wie leicht ist es dann zurückzufinden? Wie leicht ist es, Vergebung zu bekommen. Das Leben eines Abhängigen, der wegen seiner Abhängigkeit alles verloren hat, kann beispielhaft für diese Situation sein. Wenn man sich falsch entschieden hat, gerät man auf die schiefe Bahn. Und manchmal gibt es dann eben augenscheinlich keine Rettung, sondern dieser Irrweg endet im Tod. Das schließt freilich nicht den weiten Raum des neuen, ewigen Lebens aus. Ich glaube, man kann Vergebung bekommen unabhängig davon, wie weit man vom rechten Weg abgekommen ist, wenn man seine Sünde ehrlich bereut.

Alle Räume haben mindestens eine Tür. Unser „Raum“, der im Psalmwort anklingt, hat

auch eine. Wir können den Raum verlassen, wenn wir möchten. Das heißt: Wir sind nicht eingeschlossen. Das ist die Situation, wenn wir uns von Gott abwenden. Wir können trotzdem zurückkommen, wenn wir wieder Sicherheit brauchen oder geläutert auf dem wahren Weg weitergehen möchten. In dieser Perspektive des Psalmwortes können wir innerhalb des Raumes eigentlich gar keine schlechten Entscheidungen treffen, denn was auch immer wir in Gottes Namen und aus dem Glauben tun, ist gut. Der einzig schlechte Schritt wäre die Idee, den Raum zu verlassen. Wenn wir uns von Gott abkehren, können wir schwerwiegenden Gefahren begegnen.

Welche Gefahren könnte es denn geben? Jemand könnte uns zum Beispiel ausnutzen, weil wir empfänglich für den Gedanken geworden sind, dass es uns nicht gut genug geht, dass wir nicht geliebt genug sind, dass wir allen Grund zur Unzufriedenheit haben. Im Kleinen zeigt sich das in der Werbung, die uns suggerieren will, dass wir ohne diese oder jene neuen Produkte kein sinnvolles Leben mehr führen können. Im Größeren sind dies Sekten und Drogen, die uns Freiheiten versprechen und uns dann unterjochen. In der Welt gibt es vieles, was uns nicht gut tut. Die Frage ist: Wie schützen wir uns davor? Wichtig ist, mit sich selbst und Gott im Reinen zu sein, denn Menschen neigen dazu, gerne „mehr“ sein zu wollen, als sie in Wirklichkeit sind. „Sein wie Gott“ – das ist auch ein Motiv des Alten Testaments, man denke nur an den Sündenfall oder den Turmbau zu Babel. „Mehr sein“ ist auch heute eine Verlockung. Da hilft es, positiv zu sich selbst zu

stehen, unabhängig zu werden von denen, die einem die Freiheit verkaufen wollen und die Seele dafür nehmen. Es ist wichtig ein Gehör dafür zu haben, welche Stimmen einen in eine gute und welche in eine schlechte Richtung lenken wollen.

Daran schließt sich die Frage an: Wie hilft uns eigentlich Gott? Natürlich durch die Bibel, durch Gottesdienste und durch Predigten. Aber wie noch? Wenn dich ein Freund vor einem Schritt im Leben warnt, spricht dann Gott durch ihn? Oder hat das mit Gott nichts zu tun, und es spricht nur die allzu menschliche Angst des Freundes aus ihm – und du verpasst eine gute Chance, wenn du auf ihn hörst? Wie entdecken wir im Stimmengewirr des Alltags Gottes Wort an uns?

Blicken wir doch zuletzt ganz auf uns selbst: Wer und was bin ich – und mit welchen Eigenschaften und Talenten hat Gott mich zugerüstet für meinen Weg im weiten Raum? Welche Stärken und Interessen habe ich? Welche Grenzen habe ich? Diese Grenzen gehören auch zu mir! An welchen meiner Grenzen will ich arbeiten? Welche meiner Grenzen akzeptiere ich? – Solches Nachdenken ist wichtig. Wenn man hierüber nachdenkt, die gestellten Fragen immer neu zu beantworten versucht und in gutem Kontakt mit sich selbst bleibt, sinkt die Gefahr der äußeren Gefahren im weiten Raum. Und das stützt Gott dann auch im Gebet und in den Geschichten der Bibel, in denen es ja letztlich auch immer um einen selbst geht und die in alle Lebensfragen und Lebensbereiche hineinzu-sprechen vermögen.

Brúnó Szabó

Welche inneren „Eisernen Vorhänge“ müssen wir abreißen, damit der Raum wirklich weit wird?

Wenn man in unserer Gegend lebt und die kleine Tiefebene vor Augen hat, bietet sich ganz unwillkürlich eine bildliche Vorstellung, wie der „weite Raum“ des Psalmwortes ganz konkret aussehen könnte. Der Blick reicht an mancher Stelle viele Kilometer über den Neusiedler See bis in Richtung Preßburg. Irgendwie so könnte weites Land idealtypisch aussehen.

Die jüngeren Menschen können sich nur ahnungsweise vorstellen, dass bis vor knapp dreißig Jahren dieser weite Raum durch den Eisernen Vorhang getrennt war. Der Abriss dieser Grenzanlage hat die Menschen damals ganz

wörtlich auf weiten Raum gestellt. Wir sind freier geworden und können uns spürbar freier bewegen.

Wir können dieses Bild weiterdenken. Der Raum ist eigentlich – von Gott geschaffen – weit und frei, doch der Mensch baut sich Grenzen und sorgt für Unüberwindbarkeiten, mit denen er sich selbst von anderen Menschen abschneidet und für eine Beengung des einstmaligen weiten Raumes sorgt.

Auch in den Köpfen der Menschen gibt es „Eiserne Vorhänge“, gibt es Unüberwindbarkeiten. Nicht die geographische Abgrenzung

hindert uns, die Welt kennenzulernen, sondern Vorurteile denen gegenüber, die nicht so sind wie wir. Manche Grenzen müssen wir selbst einreißen. Ist die Not von Obdachlosen „nicht unser Bier“, haben wir das Gefühl, mit ihnen nichts zu tun zu haben, weisen wir jegliche Verantwortung von uns, wenn wir sagen, sie seien ja selbst schuld? Oder geht uns ihr Schicksal nahe? Haben wir Zäune im Denken gezogen, wenn es um arme Menschen, um im Land lebende Minderheiten oder um behinderte Menschen geht? Wie gehe ich mit Vorurteilen um – und wie sehr „pflege“ ich sie?

Daran schließt sich auch die Frage an, wie beeinflussbar wir sind. Wie sehr lassen wir von

der Politik, von den Medien oder von Mitmenschen unser Denken prägen und verändern? Wie sehr lassen wir andere in unsere Köpfe, um dort Zäune zu errichten? Nehmen wir in schwierigen Fragen mehrere Perspektiven auf ein Thema wahr, hören unterschiedliche Sichtweisen und gegensätzliche Argumente, um uns dann in aller Freiheit eine eigene ausgewogene Meinung zu bilden – oder erliegen wir immer wieder der Versuchung, uns auf eine einzige Informationsquelle zu verlassen, ihr sogleich Glauben zu schenken und unser Denken hieran anzupassen?

Ágoston Frank

Was nützt der weite Raum, wenn die Füße nicht mehr wollen?

Der Raum ist zwar weit, doch ich kann es nicht mehr ausnutzen. Was für ein Mensch will ich sein, wenn ich älter bin? Werde ich noch ich sein, wenn ich älter bin? Wie werde ich einst mit Einschränkungen des Alters umgehen können? Natürlich, ein Gedankenexperiment.

Wenn man älter wird, gehen hinter einem Türen zu, die nie mehr aufgehen. Ob das nun gut oder schlecht ist, hängt, so denke ich, ganz und gar davon ab, was für ein Mensch wir im Laufe der Jahre geworden sind. In erster Linie bestimmen uns innere Werte und Haltungen. Diese haben wir nicht von Geburt an – und wir behalten auch nicht alles ein ganzes Leben lang bei. Dennoch entwickelt sich unsere Grundeinstellung zu uns selbst, zu unserem Leben, dazu, wie wir uns selbst mit der Zeit und im Spiegel vieler Erfahrungen definieren. Deshalb ist es nicht egal, worauf wir in jungen Jahren Wert legen.

Ein Beispiel: Wenn jemand ein herausragender Sportler ist und beginnt, sich ausschließlich über seine Leistung zu definieren, was bleibt dann, wenn er den Sport wegen einer Verletzung oder wegen zunehmenden Alters nicht mehr ausüben kann? Was ist mit ihm, wenn er in jungen Jahren vernachlässigt hat, dass das Menschsein mehr ist als die körperliche Leistung? Vielleicht erlebt er die Eingeschränktheit als bedrückend und zermürbend, vielleicht findet er aber auch einen guten Weg, dem Leben neue Werte abzugewinnen.

Wir treffen in jungen Jahren eine Reihe von Entscheidungen und schlagen bestimmte Richtungen im Denken und Leben ein. Ich denke

hier zum Beispiel an die Studien- und Berufswahl, die Partnerwahl, die Haltung zum Glauben und die Meinung in gesellschaftlichen Fragen. Manche Entscheidungspunkte sind ganz markant, andere Entscheidungen verlaufen eher unauffällig und schleichend. Doch all diesen Entscheidungen ist gemeinsam, dass sie weitreichend unser Leben beeinflussen können.

Nun sei damit nicht gesagt, dass man im Leben keine falschen Entscheidungen treffen darf, denn der Mensch lernt ja auch aus Fehlern. Und manchmal helfen ihm gerade Fehler und Rückschläge den rechten Weg zu finden. Zugleich dient es natürlich dem Glück des Menschen, wenn er auf weit mehr gute als auf schlechte Entscheidungen zurückblicken kann.

Denn irgendwann kommt dann der Punkt, an dem man sieht, dass der Weg nach vorne nicht mehr so weit ist wie der bereits zurückgelegte Weg und dass der Großteil der Lebensentscheidungen getroffen wurde. Ich denke, man darf sich glücklich schätzen, wenn man dann auf ein gelungenes, gutes Leben zurückblicken kann und sowohl aus der Erinnerung als auch aus dem Glauben Kraft schöpfen kann. Man kann glücklich sein, wenn man in vielen Dingen abgeklärter und ruhiger ist, man Unveränderbares leichter annehmen kann als in jungen Jahren und man weise genug ist, sich nicht mehr an anderen zu messen – und auch nicht an eigenen Leistungen aus vergangenen Tagen. Vielleicht braucht es auch ein ganzes Stück Entschlossenheit. Entschlossen sein, sich nicht unterkriegen zu lassen – was das Leben auch

bringt –, und dem jeweiligen Lebensabschnitt das Bestmögliche abzugewinnen.

So bleibt der Raum der Weisheit, der Liebe,

des Glaubens weit – auch dann wenn der geographische Raum kleiner wird, wenn die Füße nicht mehr wollen.

Mark Clausing

Weiter Raum – von wegen „weit“? Wie frei sind wir wirklich?

„Du stellst meine Füße auf weiten Raum.“ – Liest man dieses Wort aus der Bibel, neigt man womöglich dazu, ihm zuzustimmen. Die Weite an Möglichkeiten wird einem bewusst und womöglich sieht man sich selbst auch ganz bildlich vor seinem geistigen Auge auf weitem Raum.

Doch ist das wirklich so? Oder sitzen wir ein Stück weit einer Illusion auf, die uns von der Wirklichkeit in eine Art Traumwelt führt? Ein nüchterner Blick in die Realität zeigt uns in etlichen Rollen und entsprechend umgeben von unzähligen Erwartungen und Verpflichtungen. So soll man Zeit für die Schule und die Hausaufgaben haben, Aufgaben in der Familie nachkommen, für Freunde ein offenes Ohr haben. Daneben ist man Mitglied in einem Sportverein, ist musikalisch ambitioniert und ist nicht zuletzt auch in der Kirchengemeinde aktiv. Natürlich will man allem gerecht werden – und indes auch den eigenen Wünschen Raum geben. Kurzum: Der Alltag führt einen da häufiger in Terminkonflikte und sorgt für eine recht enge Taktung des Alltages, als dass man die Weite und Freiheit des weiten Raumes wahrnimmt. Sind wir durch die Rollen und Erwartungen unfrei – oder sind wir frei, weil wir diese „Unfreiheiten“ aus unserer Freiheit heraus selbst wählen konnten?

Wie frei sind wir wirklich? Ich glaube „frei“ zu sein ist relativ. Jeder versteht es anders und dieser Begriff verändert sich auch im Wandel der Zeit. Im Mittelalter konnten die Menschen kaum entscheiden, was sie mit ihrem Leben anfangen wollen. Sie wurden zum Beispiel in eine Bauernfamilie hineingeboren und mussten dem Grundherrn dienen. Im Gegensatz hierzu scheint es ganz so, als hätten wir heutzutage enorme Freiheiten, denn wir können entscheiden, was wir werden wollen, wo und was wir studieren wollen, wo wir leben wollen.

Und doch ist unser Entscheiden begrenzt. Schon alleine die Frage, in welchem Land und auf welchem Erdteil wir geboren werden, lenkt unser Leben ganz maßgeblich in bestimmte Bahnen. Damit ist dann bereits sehr viel entschieden. Hinzukommen kommen dann die jeweiligen Veranlagungen und Talente.

Ein Beispiel: Ich würde sehr gerne Mathematiker werden, doch fehlt mir das Talent dazu. Ist mein Geburtsland oder meine Nationalität oder aber die erwähnte wenig ausgebildete mathematische Talentlage folglich also ein Anzeichen für Unfreiheit?

Wie frei bin ich, wenn für mich die Meinung anderer zählt? Und wo beginnt die Unfreiheit, wenn ich mich davon abhängig mache, wie andere über mich denken?

Wie frei bin ich, wenn ich mich in einem hierarchischen System, zum Beispiel an einem Arbeitsplatz, zurecht finde? Und wo beginnt die Unfreiheit, wenn man sich nicht traut, Dienstvorgesetzten ins Gesicht zu sagen, was man über sie denkt?

Wie frei bin ich, wenn ich Werte und Leitbilder lebe, die ich in meiner Erziehung auf den Weg mitbekommen habe? Und wie unfrei bin ich, wenn ich doch vielleicht gar nicht anders kann, als das, was ich als Kind erlebte, einst selbst meinen eigenen Kindern weiterzugeben?

Ich denke, in den meisten Fällen ist Freiheit ein persönliches Empfinden. Die meisten Menschen haben „Freiheiten“ und „Unfreiheiten“ in ihrem Leben, beziehungsweise Lebensumstände, in denen sie sowohl ihre Freiheit als auch ihre Unfreiheit entdecken können. Der eine Mensch blickt auf sich eben eher aus dem Licht der Freiheit, der andere eher aus dem Licht der Unfreiheit. Wie frei wir sind, liegt – meine ich – wohl letztlich an der eigenen Haltung zur Welt, zu den Gegebenheiten des Lebens, zu den Mitmenschen und zu sich selbst.

Oskar Aizenpreis

Mein Bibelwort

Teil 18

**Meine Seele wartet auf den HERRN
mehr als die Wächter auf den Morgen, mehr als die Wächter auf den Morgen.**

Psalm 130, 6

Morgens, 4 Uhr. Draußen ist es dunkel. Drinnen auch. Ich stehe auf und schalte, als ich das Zimmer verlasse, das Licht an – auf dem Flur, im Badezimmer, im Wohnzimmer. Ich möchte nicht stolpern. Angst habe ich keine, aber so fühle ich mich in Sicherheit.

Gegen Ende des Jahres werden die Tage immer kürzer, die Dunkelheit in der Welt wird immer mehr. Das nimmt mir die Freude und legt sich auf meine Stimmung. Es fällt mir schwer, zurückzulächeln. Manchmal bin ich so melancholisch, als wäre ich in Trauer. Als würde mich irgendetwas herunterziehen. Dem versuche ich Widerstand zu leisten, denn mein Verstand weiß, dass diese Zeit nicht mehr lange andauern wird. Nur noch ein paar Wochen sind zu überstehen. Ich zähle die Tage wie die Kindern: Ich muss nur noch so und so oft schlafen, bis das Christkind kommt.

Ich gehe auf der Straße, und es scheint, als würde die größer werdende äußere Dunkelheit zunehmend von immer mehr leuchtenden Schneeflocken, immer größerem Glitzern und einer immer größeren Lichtflut verdrängt werden. Als würden wir uns selbst glauben machen wollen, dass diese Dunkelheit besiegt ist. Wenn wir bald alle Lichterketten und das Lämpchen am Stern in der Krippe angeschaltet haben, auf dass wir uns in voller Sicherheit wiegen, dann kann es sein, dass die Sicherung der Elektronik den Geist aufgibt ...

... und dann leuchtet langsam am Himmel der wahre Stern von Bethlehem auf, dessen Schweif uns die Richtung weist. Er kommt zu uns und nimmt Ziel auf unser Herz. Denn dort soll das neue Bethlehem sein. Dort muss der Messias geboren werden. Dort muss die Krippe

Wen da dürstet, der komme zu mir und trinke!

Johannes 7, 37

Als ich darauf angesprochen wurde, „mein Bibelwort“ vorzustellen, fiel mir sofort dieses Wort aus dem Johannesevangelium ein. Natürlich gibt es noch mehr Bibelworte, die mir danach in den Sinn kamen – etwa Worte, die ich als Ermutigung in meinen Kalender aufgeschrieben habe oder die ich auf einer Postkarte von einem lieben Menschen bekommen habe und die lange

aufgestellt werden und der Erlöser eine Herberge finden. Dort wird er wahrlich benötigt.

Denn in mir ist die wahre Dunkelheit. In mir herrscht Ratlosigkeit und in meiner Seele Friedlosigkeit. Doch wenn wir diese innere Dunkelheit erleben und die Sehnsucht geweckt wird nach dem „Wunderrat, Friedefürst“, dann dürfen wir ihn noch mutiger „der Heiden Heiland“ nennen. Dann stimmen wir aus tiefster Seele ins Lied mit ein: „Dein Krippen glänzt hell und klar, die Nacht gibt ein neu Licht dar. Dunkel muss nicht kommen drein, der Glaub bleib immer im Schein.“ So tritt Sehnsucht an die Stelle der Angst – Sehnsucht nach dem, der uns befreit und löst. Sehnsucht nach dem, der uns das neue und wahre Licht bringt.

Am nächsten Morgen, 4 Uhr. Draußen ist es noch dunkel. Aber „drinnen“ bricht schon die Morgendämmerung an. Irgendetwas erwacht in meinem Herzen, denn „meine Seele wartet auf den Herrn mehr als die Wächter auf den Morgen, mehr als die Wächter auf den Morgen.“

Balázs Raffai

an meinem Arbeitsplatz auf dem Schreibtisch standen. Es gibt so viele Bibelworte, die vielleicht noch mehr sagen oder wichtiger sind. Dennoch bin ich zu diesem Wort aus dem Johannesevangelium zurückgekehrt.

Als ich nach meinen Abschlussprüfungen an der Universität durch Pécs spazierte, um den

Kopf zu lüften, bin ich immer wieder zum Goldbrunnen gegangen. Ihn ziert die Statue eines Jungen – nämlich Johannes des Täufers – mit einer Schale. Und auf dem Becken ist die Aufschrift zu lesen: „Wen da dürstet, der komme zu mir und trinke!“ Aus irgendeinem Grund fand ich dieses Bibelwort beruhigend; ich habe Mut und Kraft aus diesen Worten geschöpft. Dann sind viele Jahre vergangen ohne dass ich gemerkt hätte, dass mich dürstet. Ich wusste nur, dass ich zu oft traurig und hoffnungslos bin, obwohl ich doch „alles hatte“.

Ich nahm einmal als Gast an einem Taufgottesdienst teil. Als bei dieser Taufe die Gemeinde „Olyan vagyok, mint a felvert szarvas. Eltikkad ajkam, és nincs forrás itt, e sivatagban“ (Ich bin wie ein aufgeweckter Hirsch. Meine Lippen sind

trocken, und es gibt keine Quelle hier in dieser Wüste, EÉ 383) sang, bemerkte ich, dass ich genau das fühlte! Hier finde ich die Quelle, hier in der Kirche fühle ich mich wohl. Ich begann die Gottesdienste zu besuchen. Mein Konfirmationsversprechen war am 1. Juni 1998: „Jesus aber sprach zu ihnen: Ich bin das Brot des Lebens. Wer zu mir kommt, den wird nicht hungern; und wer an mich glaubt, den wird nimmermehr dürsten.“ (Johannes 6, 35) Jesus sprach zur Frau aus Samarien: „Wer aber von dem Wasser trinkt, das ich ihm gebe, den wird in Ewigkeit nicht dürsten, sondern das Wasser, das ich ihm geben werde, das wird in ihm eine Quelle des Wassers werden, das in das ewige Leben quillt.“ (Johannes 4, 14) Das wahre „Wasser des Lebens“, das den größten Durst zu stillen vermag, bekommen wir von ihm. Gratis. Wir müssen es nicht bezahlen. Und wir müssen auch nicht zuerst eine Prüfung mit Auszeichnung bestehen, um dieses Wassers des Lebens würdig zu werden. Die Quelle war stets vor mir! Und dennoch: Wie lange hat es gedauert, bis ich zu dieser Quelle fand! Wie sehr lag es nicht an mir selbst, sondern an Gottes Gnade, dass ich sie finden durfte. So spricht Gott zu mir – Tag für Tag: „Wen da dürstet, der komme zu mir und trinke!“

Dr. Katalin Tölli

Dieses kostbare Gut, das dir anvertraut ist, bewahre durch den Heiligen Geist, der in uns wohnt.

2. Timotheus 1, 14

„Dieses kostbare Gut, das dir anvertraut ist“ – was könnte für mich als Mutter und Pädagogin dieses kostbare Gut sein? Die Antwort ist leicht und schwer zugleich. Leicht, weil mir die Liebe meiner Kinder immer wichtig war. Schwer, weil ich neben der Liebe auch das Gewicht der Verantwortung spüre. Komme ich meiner Aufgabe gut nach, erreiche ich die gesteckten Ziele, helfe ich den mir anbefohlenen Kindern?

Von Kindesbeinen an fühlte ich tausendfach Liebe und Zuwendung:

- die Behütung durch meine Großeltern, da meine Mutter schon bald wieder zu arbeiten anfangen musste;
- die prägenden Ereignisse meine Kindergartenjahre: meine Kindergärtnerin wurde später meine Fachlehrerin;
- die beispielhafte Erziehung und Lehre der herausragenden Lehrer meiner Schulzeit.

Diese frühen positiven Erfahrungen beeinflussten meinen Lebensweg: Ich schlug einen Weg ein, der mir ermöglichte, mich auch beruflich mit Kindern zu befassen. Auf dem Gebiet der Sonderpädagogik fand ich die Möglichkeit hierzu.

Die ehrlichen Reaktionen der behinderten, beeinträchtigten Kinder gaben mir eine sofortige Rückmeldung über die gute oder negative Wirkung meiner Arbeit. Ich bin ihnen bis zum heutigen Tag dankbar, denn ihre Offenheit hilft mir, mich immer wieder zu erneuern, mich immer

wieder kritisch zu hinterfragen und mich so weiterzuentwickeln, um dadurch meinen Schülern immer wieder neue Erkenntnisse zu bieten. Als wir vor ein paar Jahren für eine Schulveranstaltung ein Motto suchten, stieß ich auf diese Zeilen:

„Die Liebe ist langmütig und freundlich, die Liebe eifert nicht, die Liebe treibt nicht Mutwillen, sie bläht sich nicht auf, sie verhält sich nicht ungehörig, sie sucht nicht das Ihre, sie lässt sich nicht erbittern, sie rechnet das Böse nicht zu, sie freut sich nicht über die Ungerechtigkeit, sie freut sich aber an der Wahrheit; sie erträgt alles, sie glaubt alles, sie hofft alles, sie duldet alles. Die Liebe höret nimmer auf.“ (1. Korinther 13, 4–8)

Auch dieses Zitat ist eine Bestärkung darin, die prägenden Erlebnisse meiner Kindheit anderen weiterzugeben. Viele Menschen müssten die uneigennützte Form der Liebe kennenlernen.

Als Mutter versuche ich meinen Kindern eine solche Form der Liebe zu schenken, die für sie Si-

cherheit und das Bewahren von Werten bedeuten. In der heutigen Welt, in der materielle Werte so wichtig geworden sind, sehe ich immer seltener die wahre Familienharmonie, den Zusammenhalt. Ich hoffe, es gelingt mir, diese schwere Aufgabe zu lösen und zu ihrem Besten ein wirklich von Liebe getragenes Klima zu gestalten.

Ein Zitat, das ich als Geschenk zum Abitur bekam, lautet: „Das höchste Ziel ist, hier im irdischen Sein Mensch zu bleiben, immer und unter allen Umständen.“ (János Arany)

Wenn ich meinen bisherigen Lebensweg bedenke, dann sehe ich, dass die Bibelworte und Zitate, die ich bekam oder fand, teils bewusst, teils intuitiv immer an meiner Seite waren. Ich habe gar das Gefühl, sie sind wie maßgeschneidert für mich. Sie alle, so habe ich das Gefühl, haben mir geholfen, wie auch die Liebe hilft: Man muss sie nicht formulieren, sondern nur spüren – das jedoch sehr!

Tünde Krutzlerné Szarka

Mein Weihnachtslied

... und warum es mir viel bedeutet

Sie erklingen Jahr für Jahr zur stillen Zeit, wenn wir Christi Geburt feiern – und manches von ihnen hat über Jahr und Tag einen besonderen Platz in unserem Herzen gefunden. Die Lieder zur Weihnachtszeit. Sie bedeuten uns oft mehr als nur die festliche Melodie oder die stimmungsvollen Worte. Sie wurden ein Teil unseres Lebens und erinnern uns an besondere Weihnachtsmomente, die wir fortan im Herzen tragen. Welche lieben Erinnerungen werden wach, wenn wir bestimmte Weihnachtslieder hören und singen? Was verbindet uns mit ihnen? Dieser Frage haben sich einige uns nahe stehende Menschen gestellt.

★ Wie soll ich dich empfangen ★

„Wie soll ich dich empfangen und wie begegn' ich dir, o aller Welt Verlangen, o meiner Seelen Zier?“, stellt Paul Gerhardt in seinem Adventslied die Frage an das Kind in der Krippe. In der Vorweihnachtszeit denken wir über den nach, der da kommt, und kommen ihm selber lobend, dankend und singend entgegen. Seit einigen Jahren verbringe ich diese Zeit in Aachen. Es ist für mich ein erhebender Augen-

blick, wenn wir dann in der evangelischen Studierendengemeinschaft das Weihnachtsoratorium und damit auch dieses schöne Lied spielen und singen. Da denke ich auch an meine Familie und an meine Geschwister, die in Pécs und Budapest studieren und die ich am Heiligen Abend wiedersehe, wenn wir gemeinsam „hier an seiner Krippe stehen“.

Pál Horváth

★ Es ist ein Ros entsprungen ★

Ich war sechs Jahre alt, als mir meine Eltern nach viel Mühe und mancherlei Entbehrung ein Klavier kaufen konnten. Aber wohin damit? Das einzige Zimmer hatte schon das Mobiliar von drei Zimmer zu beherbergen. Schließlich fand das Klavier doch seinen Platz, und ich durfte endlich

auf einem richtigen Klavier die Weihnachtslieder üben. Zuvor diente lediglich ein Stockerl mit aufgemalter Klaviatur diesem Zweck.

Am Heiligen Abend begannen meine Eltern und Großeltern immer mit „Stille Nacht, heilige Nacht“ das gemeinsame Singen. Sie taten das

ziemlich leise, denn hinter der Tür unseres einzigen Zimmers wohnten andere Leute, die mit scharfen Augen nur darauf lauerten, irgendeinen Anlass zu entdecken, um uns endgültig aus dem Haus jagen zu können.

Am Heiligen Abend stand der Christbaum auf dem Klavier. In verziertes Seidenpapier gewickelte Zuckerl – Schokolade hatten wir damals noch nicht gekannt – schmückten den Baum und vermittelten das Gefühl, als sei der Schnee noch auf dem Baum liegen geblieben. Kleine weiße Kerzen hüllten das Zimmer in weihnachtliches Licht.

An diesem Heiligen Abend war ich besonders stolz, denn zum ersten Mal durfte ich das Singen auf dem Klavier begleiten. Meine kleine Familie hat wieder leise mit dem Singen angefangen. Es begann mit „Stille Nacht“, und ihr folgten viele andere Weihnachtslieder aus meinem Notenbuch. Nach mehreren Liedern kam „Es ist ein Ros entsprungen“ an die Reihe. Obwohl wir uns bemühten, nicht allzu laut zu sein, wenn wir in deutscher Sprache sangen, wurde unser Gesang gerade bei diesem Lied – und bei diesem Text – immer inbrünstiger. Am Ende haben alle aus voller Kehle gesungen: „Hilft uns aus allen Leiden, rettet von Sünd' und Tod.“ Ein besonderer Moment, der sich in mein Herz eingebrannt hat, wie sich doch das Lob Gottes trotz aller Umstände Bahn gebrochen hat.

Danach ist es still geworden. Mein Vater ging zum Lichtschalter, und das Zimmer ist ganz hell

geworden. Kein Klopfen an der Wand, keine Reaktion von der anderen Seite der Wohnung. Die Erwachsene waren erleichtert, und ich durfte endlich die Geschenke öffnen.

Als ich Mutter geworden bin, habe ich mit meinen Kindern dieselben Rituale – Lieder mit Klavierbegleitung – weitergeführt. Der Unterschied war, dass das Singen von niemandem mehr belauscht wurde. Vielleicht waren die Seelen meiner Vorfahren unter uns, doch wir konnten aus vollem Herzen singen. Die Klavierbegleitung hat später meine Tochter übernommen.

In den letzten Jahren waren wir oft auf der anderen Seite des Atlantiks, wo die Familie meiner Tochter lebt. Heute begleiten meine Enkelkinder das gemeinsame Singen zu Weihnachten am Klavier und auf der Gitarre. Und was sicher ein ganz besonders schöner Aspekt dieser Weiterführung der Familientradition ist: Sie spielen die Weihnachtslieder sogar aus demselben Notenbuch, aus dem ich als kleines Mädchen gespielt hatte. Und mehr noch: Auf den Christbaum wird Jahr für Jahr jener Engel aufgehängt, der nach dem 6. Dezember 1944 – als die Familie meines Vaters bei der Bombardierung von Sopron umgekommen ist – ausgegraben wurde und uns mit unseren verstorbenen Verwandten verbindet. Heute findet der Engel auf dem Christbaum bei der Familie meiner Tochter in Kanada ihren Platz.

Márta Farsang

★ Away In A Manger ★

Mein Lieblingsweihnachtslied ist „Away In A Manger“, das zu den beliebtesten in der englischsprachigen Welt gehört. Es war zunächst besonders unter Lutheranern bekannt und erschien Ende des 19. Jahrhunderts in einem Liederbuch der lutherischen Sonntagsschule. Lange Jahre hielt sich sogar das Gerücht, dass Martin Luther dieses Lied geschrieben hätte, doch nun sind sich die Experten sicher, dass die Autorenschaft unbekannt ist – und dass es wohl amerikanischen Ursprungs ist. Es gibt zwei musikalische Versionen – nämlich von William J. Kirkpatrick (1895) und von James Ramsey Murray (1887). Ich weiß nicht, von wem die Melodie stammt, die ich gelernt habe. Ich konnte dieses Lied bereits auswendig, als ich noch nicht lesen konnte. Wir lebten in Wood River im Bundesstaat Illinois in der Nähe von St. Louis – und Schnee war etwas Seltenes und deshalb auch Aufregendes. Ich erinnere mich, wie ich durch den frischen Schnee gestapft

bin, die Eiszapfen bestaunte, die am Nachbarhaus hingen, und währenddessen das Lied „Away In A Manger“ laut vor mich her sang.

Von diesem Lied gibt es keine deutsche Version – so stehe hier eine ungefähre Übersetzung dieses Liedes:

„Fernab in einer Futterkrippe, es gab keine Wiege als Bett. Dahin legte der kleine Herr Jesus seinen süßen Kopf. Die Sterne am klaren Himmel schauten dorthin, wo er lag. Der kleine Herr Jesus schläft auf dem Heu.“

Das Vieh muhte, das Baby erwacht, Doch der kleine Herr Jesus weint nicht. Ich liebe dich, Herr Jesus! Schau vom Himmel herab, und bleib bei meiner Wiege, bis der Morgen nah ist.

Sei mir nahe, Herr Jesus. Ich bitte dich, bleib. Ich bete, sei mir für immer nah und schenke mir deine Liebe. Segne alle lieben Kinder mit deiner zärtlichen Fürsorge und führe uns einst in den Himmel, um dort mit dir zu leben.“

Dr. Richard von Fuchs

★ Hark! The herald-angels sing ★

Jedes Jahr zu Weihnachten wird im Fernsehen der Klassiker „Der kleine Lord“ gezeigt und jedes Jahr gucke ich ihn mir erneut an. Vermutlich fragen sich manche, ob es nicht irgendwann langweilig wird ihn jedes Jahr wieder anzuschauen. Aber um ganz ehrlich zu sein, würde ich mir diesen Film am liebsten zusätzlich noch im Sommer anschauen.

Der kleine Junge Cedric lebt in einem Armenviertel in New York City. Nach dem Tod des englischen Vaters müssen Cedric und seine Mutter versuchen, allein über die Runden zu kommen. Die Verhältnisse in den USA im 19. Jahrhundert waren nicht leicht für eine alleinerziehende Mutter, und so arbeitet sie hart und nur die Liebe zu ihrem Sohn lässt sie an diesem harten Leben nicht zugrunde gehen.

Als sich eines Tages der Vater ihres verstorbenen Mannes meldet und verkündet, dass Cedric ein Adelstitel gebührt und er ein großes Erbe zu erwarten hat, muss sich Cedrics Mutter entscheiden: Auf der einen Seite bedeutet ein Leben als Aristokrat in England für ihren Sohn eine gute Bildung, finanzielle Sicherheit und Wohlstand. Auf der anderen Seite muss sie ihre Unabhängigkeit aufgeben und sich von ihrem Schwiegervater aushalten lassen; von dem Mann, der sie als einfache Frau keines Blickes würdigt.

Nachdem der Entschluss feststeht, dass Mutter und Sohn nach England ziehen, ändert sich deren Leben gewaltig. Auf einmal ist Cedric selbst einer dieser Aristokraten, die von seinen Freunden von Zuhause als Ausbeuter bezeichnet werden. Beim Aufeinandertreffen vom griesgrämigen, kaltherzigen Großvater und der lebenswerten Mutter treffen Welten aufeinander. Cedric allerdings lässt sich von den Disharmonien nicht beeinflussen und versucht ein intensives Verhältnis zu seinem bis dahin unbekanntem Großvater aufzubauen, was ihn allerdings nicht davon abhält in einer durchaus leichtgläubigen Weise auf Missstände in der Grafschaft aufmerksam zu machen. Als „kleiner Lord“ prangert er das ungleiche Verhältnis vom Lord zu seinen Angestellten an, gibt Leibeigenen ihre Würde wieder und sorgt dafür, dass auch im Armenviertel eine menschliche Wohnsituation entsteht.

★ O du fröhliche ★

Seit meiner Kindheit steht dieses Lied für Weihnachten – und wenn ich es in den Weihnachtsgottesdiensten singe und höre, berührt es mich bis heute. Es führt mich zurück zu jenem Mädchen, das ich einst war – und das ich irgendwie auch

Es ist sicherlich kein Zufall, dass dieser Film jedes Jahr ausgerechnet an Weihnachten gezeigt wird. Hier ist eine so umfassende Umwälzung der Verhältnisse gezeigt, wie sie die Geburt Jesu Christi eingeleitet hat. In dem imposanten Weihnachtslied heißt es: Hark! The herald-angels sing, ‚Glory to the newborn king Peace on earth and mercy mild‘: uns ist ein neuer König geboren, der nicht länger Armut oder Ausgrenzung duldet und Freund, Tröster und Heiland aller Menschen ist.

In der letzten Szene des Films wird an einer großen Tafel Weihnachten gefeiert. Daran sitzen der Großvater, der seinen Dünkel abgelegt hat, Cedric, dessen Mutter, die nun das Anwesen betritt, da ihr Schwiegervater sie endlich anerkennt und das gesamte Personal. Gemeinsam singen sie das Lied „Hark! The herald-angels sing“ und feiern Weihnachten.

Immer wenn ich dieses Lied höre, kommt mir diese letzte Szene aus dem Film „Der kleine Lord“ in den Sinn. Ich muss daran denken, wie sich scheinbar Menschen ändern können und dass der Versuch nicht vergebens ist, das Gute aus den Menschen herausholen zu wollen. Ich denke an Jesus, der sagte: „Wahrlich, ich sage euch: Wenn ihr nicht umkehrt und werdet wie die Kinder, so werdet ihr nicht ins Himmelreich kommen. Wer nun sich selbst erniedrigt und wird wie dies Kind, der ist der Größte im Himmelreich. Und wer ein solches Kind aufnimmt in meinem Namen, der nimmt mich auf.“ (Matthäus 18, 3–4).

Ich möchte mir diese Leichtigkeit von Cedric bewahren und freien Herzens darauf hoffen, dass sich Zustände ändern können. Ich will daran glauben, dass mit der Geburt Jesu Christi das Reich Gottes angebrochen ist und es möglich sein wird, dass wir gemeinsam an einer großen Tafel essen und feiern. Einkommen, Status, Familienstand, Beruf oder sonstige Dinge, die ein Miteinander so oft erschweren, können uns nicht mehr trennen und nichts wird uns von der Liebe Gottes fernhalten.

Nina Kleinsorge

Christi Geburt. Alleine, dass ich so nah neben meiner Mutter und meinem Vater saß, wie eigentlich zu Hause nie, bedeutete schon Sicherheit, Geborgenheit, Wärme und vor allem Freude. Und dazu die fröhliche Melodie und der freudevolle Text: „Freut euch, ihr Christen, freuet euch sehr!“ Mehr Freude kann es gar nicht geben.

Wenn dann die Jahre vergehen und man den Kinderschuhen entwächst, kann es sein, dass man manche Weihnachtsfreude nicht mehr in derselben Bedingungslosigkeit erlebt wie als Kind. Dabei ist selbst in „O du fröhliche“ die Freude gar nicht so vollkommen, wie es einem als Kind scheinen mag. Man denke nur an „Welt ging verloren, Christ ward geboren“. Christus kommt in eine unvollkommene Welt! Wenn wir

das mit den Jahren auch selbst erfahren, wird immer bedeutsamer, was der Engel damals sagte und uns auch heute sagt: „Fürchtet euch nicht!“

Man durchlebt verschiedene Lebensfragen und -phasen – und es wird wieder Weihnachten. Und im Spiegel des Erlebten und Durchlebten hört und singt man die alten Weihnachtslieder neu. Man durchlebt die alte Weihnachtsfreude neu und lässt sich vom „Fürchte dich nicht“ des Engels neu ermutigen. Manchmal werden wir dann von den Texten und Melodien der alten Weihnachtsweisen so ergriffen, dass sie tief im Herzen bleiben und uns fortan durchs Leben und ganz besonders durch die Weihnachtszeit begleiten.

Tercsi Gimesi

★ Stille Nacht, heilige Nacht ★

Spätestens seit dem Musikalischen Advent wissen wir, dass die Melodie zu diesem Lied genau vor zweihundert Jahren entstand. Es ist bestimmt kein Zufall, dass es seither in mehr als dreihundert Sprachen übersetzt wurde und längst nicht mehr nur bei Schnee und Kälte gesungen wird. Es ist ganz gewiss etwas Besonderes daran, wenn Leute sich damit die weihnachtliche Stimmung auch unter Palmen und bei strahlendem Sonnenschein hinzaubern können?

In unserer Gemeinde sangen und singen wir dieses Lied einmal im Jahr – an Heiligabend. Es war für mich während meines Unistudiums besonders traurig, dass ich zu Weihnachten nie zu

Hause sein konnte. Eine Tanne im Zimmer hatten wir immer, aber es vergingen Jahre ohne die besinnliche „Stille Nacht“ mit der Kirchengemeinde. Nach einem fünfjährigen „Entzug“ hatte die erste Möglichkeit, das Lied wieder singen zu können, eine besondere Wirkung auf mich ausgeübt. Das Erlebnis ging bis ins Mark. Sie haben es sicher schon erlebt, dass aus voller Freude keine Stimme aus der Kehle kommt.

Für solche Momente ist es vielleicht nicht einmal so schlimm eine Pause einzulegen.

Frohe Weihnachten!

Zsuzsa Hajdu-Siklósi

★ Leise rieselt der Schnee ★

Es liegt etwa dreißig Jahre zurück, worüber mir jedes Jahr, immer wieder, vor allem im Winter, das in den Sinn kommt, was mich an ein – mein – liebstes Weihnachtslied erinnert.

Am zweiten Weihnachtstag in den Nachmittagsstunden war ich immer zu meiner Freundin und ihrer Familie eingeladen. Wie so oft in letzter Zeit war der Heilige Abend nicht weiß, sondern grau und glanzlos trübe wie ein Novembertag. Und wie so oft sehnten sich die Menschen, ob gläubig oder nicht, nach der weißen Pracht, die sogar in dunklen Tagen und Nächten zu leuchten vermag und Kinder- und Erwachsenenaugen zum Leuchten bringt.

Das traditionelle Programm bei dem Besuch war: Kerzen – echte Wachskerzen – anzünden, Ausschnitten aus dem Weihnachtsoratorium lauschen, leckeres Gebäck und guten Wein verzehren, Geschenke überreichen.

Inzwischen fing es an zu schneien.

Ich mache mich abends gegen 9 Uhr auf den Heimweg. Es schneite noch immer, nicht in großen Flocken, die wir uns als Kinder auf der ausgestreckten Zunge schmecken ließen, sondern in der gewöhnlichen Größe. Kein Lüftchen regte sich, kein Auto fuhr vorbei. Ich hörte nicht einmal meine Schritte, die Schneedecke war schon dick genug, um das Geräusch meiner Schritte zu verschlucken. Und da nahm ich ein ganz zartes Geräusch wahr, wie das Nachzittern der Saite einer Laute, mannigfach, unaufhörlich. Es waren die Schneeflocken, die erklangen. Dieser Klang begleitete mich nach Hause und begleitet mich auch seither. Ich suche ihn an Tagen, da es schneit, und finde ihn zwar selten, aber immer wieder.

Für mich ist „Leise rieselt der Schnee“ somit zum hörbaren Erlebnis geworden, zur Musik der weihnachtlichen Kristallflocken.

Wenn Sie mögen, suchen Sie diese Musik. Sie werden sie bestimmt finden.

Erzsébet Ghiczy

Musikalischer Advent 2018

Eine Fotoreportage

Ein besonderer adventlicher Abend liegt hinter uns. Dank den vielen Gästen und Mitwirkenden, mit denen wir uns gemeinsam auf den Advent und die Vorweihnachtszeit einstimmen konnten.

Luca Horváth eröffnet den Abend.

Alle Jahre wieder singen die deutschen Konfirmanden.

Wieder ist ein Jahr vergangen – die Jugendgruppe

Unser Gemeindechor

Gabi Varga

Oskar Aizenpreis und Holger Manke führen durch den Abend.

Dr. András Krisch präsentiert Fundstücke aus dem Archiv.

O Tannenbaum – die Kindergruppe

Rena Wörner erzählt – das Publikum lauscht.

Dr. Richard von Fuchs
mit Weihnachtsliedern aus Amerika

Luca Horváth

På loftet sidder nissen med sin julegrød,
ein beschwingtes Weihnachtslied aus Dänemark
mit der Dänin Jonna Tóth

Gereimtes und Erdichtetes mit Dr. András Winkler

Eine adventliche Erzählung mit Erzsébet Ghiczy

Ich steh an deiner Krippen hier: Dávid Bódis
begleitet von Barnabás Pócze

Co-Moderatorin Lilla Brandt

Klaviersolo: Ágoston Frank

Staad, staad – begleitet von Gyöngyi Mátyás

Robert Wild mit Gedichten in Ödenburger Mundart

Dávid Bódis und Oskar Aizenpreis luden musikalisch auf den Nürnberger Christkindlesmarkt

Botond Hegedüs (Fagott) und Zsombor Körmeny (Cello)

Márta Farsang und Zsuzsa Hajdu-Siklósi erinnern an das 200. Jubiläum von „Stille Nacht“

Weihnachtsmelodien mit der Jugendgruppe

Kommt und lasst uns Christum ehren – die Klasse 12c des Lyzeums

„Musikalischer Advent ist vorbei“

Fotos: Dániel Mátis
Zusammenstellung: Holger Manke

Intézményeink életéből

Szülők Akadémiája a Hunyadiban

Hagyományteremtő céllal indult el 2018. október 19-én a Szülők Akadémiája rendezvénysorozat. Az előző tanév kezdetétől segíti intézményünk tanulóit és dolgozóit Stöckert Károlyné iskolapszichológus, aki a szülői közösség javaslatai, ötletei alapján osztotta meg gondolatait előadásában a kisiskolások problémáiról. A nagyszámú érdeklődő közönség előtt – többek között – szóba került a gyermekkori szorongás, alvásproblémák, a család szerepe és fontossága.

Evangélikus intézményként fontosnak tartjuk, hogy a lelki nevelésen túl, folyamatosan támogassuk és segítsük a pedagógusok és a szülők közötti

kommunikációt.

Terveink között szerepel, hogy folytassuk az előadások sorát, azért, hogy a felmerülő problémákra közösen találjunk megoldásokat, javaslatokkal tudjunk szolgálni közösségünk számára.

Horváthné Pál Adrienn,
Németh Gábor Gergely

Testvériskolai látogatás Traiskirchenben

Október 8-án a Hunyadi evangélikus iskola 4.c osztályos tanulói látogatást tettek a traiskircheni testvériskolában (Alsó-Ausztria), ahol lehetőségük nyílt az eddig megszerzett nyelvtudásuk kipróbálására kortársaik körében.

Fénykép: Németh Gábor

Megérkezésünkkor az ottani igazgató egy tanítónővel körbevezetett bennünket az intézményükben. Először a tornatermet próbálhatták ki tanulóink, majd megtekinthették a tankonyhát. Az informatika- és a zeneterem meglátogatása után több osztályba is benézhattünk, ahol az éppen folyó tanórákon találkozhattunk az osztrák gyerekekkel, sőt még néhány percre tanulóinkat is bevonták az óra menetébe kinti kollégáink.

Ezt követően a kapott tízórait az iskola udvarán fogyaszthatták el diákjaink, majd rövid kötetlen játék keretében élvezhették a szép tágas udvar adta lehetőségeket.

Pihenésünk után az iskola könyvtárában egy érdekes mesét olvasott fel nekik a kísérő osztrák kolléganő, majd zárásképp egy japán eredetű „KAMISHIBAI” (papírszínház) előadást láthatunk, ahol egy másik mesét adott elő egy meghívott színésznő.

A traiskircheni látogatásunk alatt nagy örömmel tapasztalhattuk, hogy a 4.c osztály tanulói nagyon sokat megértettek az osztrák tanítónők irányításából, vezetéséből.

Diákjaink ingyenes utaztatását a BIG AT-HU (határokon átnyúló) projekt tette lehetővé, melyben iskolánk már második éve tevékeny részt vállal (magyar és osztrák hospitáló óvónők és tanítónők fogadásában, valamint a továbbképző konferenciákon és rendezvényeken való részvétellel).

A tanulócsoporthoz Rajnai Károly igazgató, Németh Gábor igazgatóhelyettes, Juhászné Molnár Zita német nemzetiségi tanítónő és BIG AT-HU kapcsolattartó, valamint Meiszter Zsoltné német nemzetiségi tanítónő kísérték.

Juhászné Molnár Zita

Rendhagyó programok októberben a Hunyadiban

Az októberi hónap eseményei alapozzák meg azt a gondolatot, hogy fontos tanítványaink érzelmi intelligenciájának fejlesztése is.

Ezért október 23-ához közeledve hagyományainkhoz híven a 8. osztályos tanulókkal rendhagyó budapesti tanulmányi útra utaztunk.

A kirándulás keretén belül ellátogattunk Nagy Imre sírjához (Köztemetői Sírkert), elhelyeztük az emlékezés virágait, ezt követően közösen felelevenítettük az 1956. október 23-ai eseményeket, felkerestük az '56-os helyszíneket, majd a nap zárásaként a Terror Háza Múzeumban tettünk látogatást szakvezetéssel egybekötve.

Iskolánkban is folytattuk a megemlékezést, rendhagyó történelem óra keretein belül nyílt lehetőség beszélgetni, megemlékezni 1956. októberi – novemberi eseményeiről, Baader Erik nyugalmazott tanár volt vendégünk. Erik bácsi – tanítványunk nagyapja – aktív részese volt a soproni és

balfi eseményeknek főiskolai hallgatóként 1956 októberében. Saját élményeit, emlékeit, emigrációját mesélte el a 8. c osztályban.

Halottak napjához közeledve immár hagyomány, hogy iskolánk tanulói, szülők, kollégák együtt emlékezünk a háborúk, a soproni bombázások áldozataira. Gyertyát gyújtunk, fejet hajtunk...

„Urunk! Taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhöz jussunk!” (Zsolt 90,12)

„Nekiünk a családi emlékezet ad sokat. Sorsok, történetek, amelyekben épp olyan emberek szerepelnek, amilyenek mi is vagyunk. Vágyakkal, tervekkel voltak teli, de egyik percről a másikra mindez megváltozott. A világháború végén, Sopron bombázásaiban kevésen múlt, hogy kinek milyen sorsa lett: valaki életben maradt és hosszú életet élt, gyerekeinek, unokáinak tudott mesélni, mások élete ott ért véget, értelmetlenül, tragiku-

san. Az áldozatok emléke is arra tanít minket, hogy életünk ideje Isten kezében van. Mi békében élünk, és ezért hálásak lehetünk. Vigyáznunk is kell a békére, a szívünkben lévő békességre. Nekünk is vágyaink, terveink vannak a jövővel kapcsolatban, de a mi életünk is Isten kezében van. Bölcs szívet abban kaphatunk, hogy ezt tudjuk. Így emlékezünk azokra, akik életüket vesztették a háborúban, és akik életüket adták hazájukért szolgálva. Az ő emléküik számunkra sokat adhat. Isten vigyázzon ránk! Ámen.” (Pelikán András lelkész gondolatai, melyek az ünnepi áhítaton hangoztak el.)

Köszönjük Mindazoknak, akik eljöttek, részt vettek a megemlékezésen. Családias volt. Köszönöm Nyerges Marcell (Hunyadi-díjas) és Juhász Olivér (DÖK-díjas) volt hunyadis diákjainknak, hogy csatlakoztak hozzánk!

Felejtünk nem szabad, fontos, hogy a rohanó világban megálljunk egy-egy percre. Fontos, hogy megtanítsuk tanítványainknak, hogy tisztelettel kell emlékezni azokra, akik életüket áldozták a nemzetért!

Móritz Adrienn

Isten tudja azt, hogy mire van szükségünk

Beszélgetés Klári néniel, a Fabricius Otthon 100 éves lakójával

Szijjártó Jánosné Klári néni október 28-án ünnepelte 100. születésnapját. Ebből az alkalomból készült vele interjú a Szeretetotthon munkatársainak kérdései nyomán.

A múlt héten azt mondta Klári néni, hogy azért nem gondolta, hogy 100 évig fog élni, mert annyi megpróbáltatáson ment keresztül.

Az volt, hogy amikor térképszerkesztő voltam, szükségem volt minden pénzre, mert az Ibusztól vettem lakást. Ibusz-szobám is volt, azzal is volt dolog, éjszaka meg rendelésre szvettereket kötöttem, ameddig bírtam, éjfélig, 1 vagy 2 óráig. A táplálkozással is volt olyan, hogy reggelre egy csésze maláta, egy szelet kenyér jutott, este ugyanez, délben meg semmi, mert nem volt több. Mert amikor Ibusz-szobám volt, rettenetesen vigyáztam, hogy el ne maradjak a fizetéssel. Ez a hatvanas években volt. Tíz év térképszerkesztés után 5 évig a Kossuth Nevelőotthonban 30 fiatalember nevelője voltam. A pszichológus barátnőmmel megállapítottuk, hogy azt az életünkből ki is törölhetnénk. Ott sose lehetett tudni, mi lesz. Volt például egy ön- és közveszélyes gyerek, aki a konyhalányt mindig késsel meg akarta ölni, az intézetet felgyújtani. Ilyen „aranyos dolgok” voltak.

Klári néni szerette ezt a nevelőintézetes munkát?

Én nagyon szerettem a gyerekeket. Amikor tanítottam, mindig meséltem is nekik, és a gyerekek nem akartak hazamenni. És igaz, hogy a nevelőotthon az egy tragédia – minden gyereknek vastag dossziéja volt, és én azt gondoltam, hogy ezek össze fognak engem verni, mert volt ott nálam sokkal magasabb gyerek is –, de végül is mindig azt mondtam nekik: Ti büdös kölkök, csak azt nem tudom, hogy mit szeretek rajtatok! Szóval a gyerekek érezték, hogy szeretem őket. Egy másik kollé-

gánómmal azon voltunk, hogy a kis tarisznyájukba, képzelt tarisznyájukba adjunk bele mindent, hogy a világban jól megállják a helyüket. Tisztaságra, rendes beszédre neveltük őket, kertészetre tanítottuk őket. Rendesek voltak, hallgattak is ránk. Volt ott egy hatalmas, erős fiú, aki egyszer le akarta dobni az egyik társát a magasból, és kérdeztem tőle: mit csinálsz? Erre a fiú: Hát le akartam dobni, de Klári néni jött, és nem engedte. Mondtam neki: Dobd le, de akkor én is lezuhanok. Erre elküldte a fiút: Klári néninek köszönd meg! Volt egy magas kolléganóm, aki mindig engem kért meg, hogy kísérjem ki a kapun, mert félt az egyik gyerektől, ezért én kísértem ki a kapuig. Szóval volt egy pár élményem...

Aztán amikor a lányom Bécsbe költözött, igyekeztem minden praktikus dolgot küldeni neki, amiért meg kellett dolgozni.

Volt egy nagyon jó pszichológus barátnóm, a Sárka, aki aztán amikor nyugdíjba mentem, elcsalt a Pesti úti iskolába, és mellette foglalkoztam a gyerekekkel. Lefoglaltam azokat, akikkel Sárka éppen nem foglalkozott. Egyébként nagyon jó pszichológus volt, mindenkin segített, aki rászorult, szívvel-lélekkel.

Melyik volt a kedvenc munkahelye? Az iskola, a térképészet, a Kossuth Nevelőotthon?

Amikor tanítottam.

Hogyhogy abbahagyta?

Levették a feszületet az osztályokban, és azt mondtam, hogy jó napot kívánok. Ezért mondtam föl. Meg hát ugye a kommunista éra volt, és én

nem voltam hajlandó abban a millióben megmaradni. Egyszer volt egy nagyon érdekes eset. Egy kommunista katonatiszt tartott egy előadást, és az egyik nő valami gúnyos megjegyzést tett azokra, akik vallásosak. És én úgy bepörögtem, hogy ezelőtt a kommunista katonatiszt előtt nagyon megmondtam a véleményemet. A férjem azt mondta, hogy várhatod, hogy éjjel jöjjön érted a fekete autó. De aztán nem jött, úgyhogy nagyon rendes volt ez a katonatiszt. Utána én is rájöttem, hogy örültség volt, de nem lett aztán semmi bajom ettől.

Hála Istennek!

Igen! Aztán ugye nyugdíjba mentem, és Budapesten vannak klubok, én az első kerületibe jártam, mert ott laktam Budán, a Parlamenttel szemben.

Viszont Kassán született. Hogyan keveredett Budapestre?

Kassát elfoglalták a csehek, és először Pestre mentünk, aztán pedig Rudabányán tanítottam egy nagy vállalat iskolájában. Ott úgy kellett nekünk tanítani, mintha polgári lett volna, nagy nővé. Először az igazgató egy hétig minden órára bejött, hogy megfelelek-e. Viszont amikor egy tanárnak a fizetése 60ezer volt, akkor mi kaptunk 240ezer fizetést lakást, fűtést, világítást. Ekkor 22-23 éves voltam.

A Tanárképzőt hol végezte?

Tanítónő vagyok, Miskolcon végeztem el az Irgalmas nővéreknél bentlakóként. Nagyon aranyosak voltak az apácák. Volt egy, aki este lefekvés után még behívott hármunkat magához, és beszélgettünk. Amikor elment, felmentünk a terembe, és ott sírtunk utána. De volt olyan is, aki azt mondta nekünk, hogy: maguk olyanok, hogy még a kutyámhoz nőrsznek sem választanám magukat! Mindig azon volt, hogy bosszantson minket.

Mire emlékszik vissza nagyon szívesen az életéből? Például a gyerekkorából?

A gyerekkorom énnekem nagyon szomorú volt, arra nem szeretek visszagondolni. Viszont amikor Krisztinkét vártam, és először éreztem, hogy megmozdul, akkor megálltam, és az valami olyan boldog érzés volt, hogy az nem igaz. Nagyon nagy szeretettel vártam. És hát mivel elváltam, ő volt nekem a legkedvesebb ember a földön. És ez most is így van. Nagyon jó gyerek volt, és most is nagyon aranyosan gondoskodik rólam, törődik velem, ellát engem.

Ha ilyen nehéz volt a gyermekkor, akkor hogyan lehet, hogy még ma is ilyen pozitív gondolkodású?

Ez nem a gyerekkoromban alakult ki, hanem később. Találkoztam kedves emberekkel.

Kik voltak nagy hatással Klári néniére?

Nagyon szerettem a pszichológus barátnőmet, a Sárrikát. Tőle nagyon sokat tanultam a pszichológiával kapcsolatban. És ő tényleg törődött velem, amikor Krisztinke elment, ő volt nekem a legkedvesebb emberem.

Azt hittem, hogy ezt a pozitív gondolkodást és életszeretetet a gyerekkorból kell hozni. De ezek szerint van remény annak is, aki nem kapja meg ezt gyerekkorában.

Igen.

Melyek voltak azok az események, amelyek megváltoztatták és befolyásolták az életét?

Ez úgy lassanként jött, nem tudom megmondani, magától jött. Megválogattam, hogy kivel vagyok jóban, megszűrtem a környezetemet, ezért kedves emberekkel voltam körülveve.

Klári néni sportolt?

Korcsolyáztam és úsztam. Mentünk munka után a Rudasba, télen a csillagos ég alatt úsztunk, amikor lehetett. És jártam egy nagyon aranyos túravezetővel kirándulni. Volt, hogy túraútvonalakat festettünk. Egy szilvesztert például a siklósi várban töltöttünk el. A kirándulások nagyon kellemesek voltak. Krisztinkét is beírtattam tornára, és később táncolni is járt.

Van-e olyan álma, vágya, amit sajnál, hogy nem teljesült?

Van. Jártam a MOM kiállító termébe, ahol minden tavasszal az aukciókat kirakták. Csók és más híres festők műveit állították ki, és én arra mindig elmentem. Mivel én is festettem, eladásra is, ezért mindig megnéztem messziről, megnéztem közelről, aztán megint megnéztem távolról a képeket. És egy hozzám magasságban álló, nagyon csinos férfi megszólított. Én meg léptem egyet. És a férfi még egyszer megszólított, és én nem fogadtam. Hát, míg élek, én ezt bánni fogom. Nagy számár voltam. Könnyebb lett volna az életem. Hogy mi ütött akkor belém, nem tudom! Talán Krisztinke annyira betöltötte az én életemet, hogy nem éreztem a férfiak hiányát. De csinál ilyen bolondokat az ember, utána meg megbánja. Pár évig bosszantott a dolog...

Mit vár az élettől Klári néni?

Én nyugalmat.

Mit gondol, hogy fogja az Úristen köszönteni a mennyországban?

Én úgy szoktam elmondani, hogy most már szeretnék elmenni az égi mezőkhöz. És ott mindenkit szeretettel fogadnak. Úgy képzelem el, hogy egy virágos rét, és mindenki boldog! (nevet)

És van valami, amit megkérdezne az Úristentől?

Nincs semmi, amit megkérdezhetnék. Ő olyan magasságban van, és annyira tudja, hogy nekünk, embereknek mire van szükségünk, hogy Őtőle talán nem is lehet semmit kérdezni. Én legalábbis így gondolom.

Ha üzenhetne valamit az emberiségnek, mi lenne az?

Szeressék egymást. Szeressék egymást és a házájukat!

Lázárné Tóth Szilvia

Engedjétek hozzám jönni...

Közösséggé formálódnak

Az idei év magyar konfirmandusainak bemutatkozása

November elején mutatkoztak be a templomban a gyülekezet előtt azok a fiatalok, akik az idei évben a magyar nyelvű konfirmációi csoportba járnak. Bár még többekben is érelődött a gondolat a csatlakozásra, végül harmincegyen alkotják a csoportot. Többségük evangélikus iskolába jár, de a hitoktatásban való eddigi részvételük mindannyiukat összeköti iskolától függetlenül is. És még mi köti össze őket? Az első hónapok csoportformáló időszaka végén próbáltuk közösen megválaszolni ezt a kérdést.

Többek megállapítása szerint jellemző a csoportra, hogy igen hangosak, élénkek. Néha valóban nehéz egy-két percre is teljes figyelmet kérni tőlük, de az látszik, hogy fiúk és lányok is sokan keresik a helyüket ebben a közösségben és keresik a határaikat is, ameddig biztonságban el lehet menniük. Az élénkség ellenére sikerült már megismerkedniük a gyülekezeti ház és a templom épületeivel, a gyülekezet néhány fontos tagjával, és istentiszteleteink liturgiájának jellemző szövegeivel. A hitvallás vagy a Tízparancsolat mellett lassan a gyónó imádság is ismerősen, sajátként hangzik majd tőlük.

Pünkösdig persze sok idő van még hátra, és alighanem sok meglepetés is vár még rájuk. Nem tanulunk az alkalmakon, mégis egyre több mindent tudunk már, és ez észrevétlenül is közösségé

formálja a fiatalokat. A közös élmények mellett ugyanakkor különböző indíttatások is vannak. Van, aki maga jelentkezett a konfirmációra, van, akit küldött a családja. Van, aki egyelőre a túlélést tűzte ki célul, de olyanok is vannak szép számmal, akik Istenhez szeretnének közelebb kerülni, és várják a konfirmáció istentiszteletét és az első úrvacsorát is. Ez az egész éves közös készülésnek is a lényege. Hogy valami megteremtődik e harminc fiatalban, ami egész életükben fontos tájékozódási pont lehet majd. Csak Isten tudja ennek az útját és módját, mi pedig Őrá bízunk őket.

A hamarosan elérkező új évre pedig a Christophoros olvasóinak és gyülekezetünk tagjainak sok boldog percet, örömet, biztosságot, egészséges és boldog életet, sikereket, rengeteg pozitívumot, jó kedvet, bő termést, jó és hűséges barátokat, szeretetben és békében eltöltött időt, gyógyulást a betegségből támogató családot, a célok eléréséhez segítséget és sok pihenést kívánnak: *Almási Hunor, Balogh Csaba, Bognár Dóra, Bognár Loretta, Boksán Móric, Borbély Botond, Boros Ádám, Cser Virág, Csóka Nikolett, Friedrich Bence, Friedrich Janka, Gangl Boglárka, Gyenge Réka, Hergovits Dóra, Holecz Mirtill, Hollósy Gusztáv, Honyák Gergő, Horváth Ábel, Jankó Emma, Király Attila, Kosztra Annamária, Molnár Ada, Óvádi Flóra, Póczi Koppány, Preinr Luca, Raáb Kíra, Soós Anna, Stinner Bálint, Szekeres Áron, Varga Boróka, Vieira Caio.*

Pelikán András

Október 31-én reformációi családi délelőttöt tartottunk, áhítattal a Luther-rózsa alapján, gyülekezeti rajzverseny eredményhirdetésével, énekléssel, közös tízóráival, aszfaltrajzolásal, játékkal, kézműveskedéssel.

Tervezett programok

Csoportjaink alkalmai

hétfői bibliaóra minden hétfőn 15 órakor a Fabricius Szeretetotthon kápolnájában (január 7-étől)

szerdai bibliaóra minden szerdán 18 órakor a kisteremben (december 26-án elmarad)

énekkar minden szerdán 17 órakor a klubszobában

ifi-Jugendgruppe csütörtökönként és péntekenként felváltva 18 órakor az ifiteremben

nagyifi minden pénteken 20 órakor az ifiteremben (december 28-án elmarad)

női imaóra január 3-án, 17-én, február 7-én, 21-én és március 7-én, csütörtökön 19 órakor a klubszobában

filmklub január 28-án és február 18-án, hétfőn 18 órakor a kisteremben

nőslénykör (férfi beszélgetőkör) január 14-én, február 11-én és március 11-én, hétfőn 20 órakor a klubszobában

Január 30-án, szerdán 17 órakor tájékoztatót tartanak a Hunyadi iskolában a leendő első osztályosok szüleinek.

Február 17-én, vasárnap a 10 órai istentisztelet

Glaubensgesprächskreis - német beszélgetőkör január 11., 25., február 8., 22., március 8., pénteken 15.30-kor a lelkészi hivatalban

Kirchenkaffee január 20., február 17., március 17. vasárnap 10 órakor a kisteremben

gyerek-istentisztelet teaház január 13-án, február 10-én és március 10-én, vasárnap 10 órakor a kisteremben

baba-mama kör január 16., február 6., 20., március 6., szerdán 10 órakor az ifiteremben

FiFi kör január 12-én, február 9-én és március 9-én, szombaton 9.30-kor a nagyteremben

Kindergruppe - német gyerekcsoport január 9., 23., február 13., 27., március 13., szerdán 16.30-kor a kisteremben

barkácskör minden pénteken 15 órakor a társalgóban

Egyéb

keretében, „A házasság hete” programsorozat részeként megáldjuk a házaspárokat. Szeretettel hívunk minden házaspárt, aki megerősítő áldást szeretne kérni kapcsolatukra.

Ajánljuk gyülekezeteink Facebook-oldalait, ahol az alkalmakra való hívogatás, fényképes beszámolók, videofelvételek és egy-egy igehirdetés hanganyaga mellett még sok más érdekességet találhatnak:

facebook.com/evsopron
facebook.com/evang.gemeinde.sopron

2019 böjtjében háromestés evangélicizációs sorozatot tervezünk tartani gyülekezeti házuk nagytermében.

A meghívott igehirdető: *Sefcsik Zoltán* szekszárdi lelkész.
Időpont: *március 26-27-28.* kedd-szerda-csütörtök, 18 óra.

Kérjük, készüljenek erre az alkalomra, és vigyék hírét, hogy minél többek számára nyújthasson segítséget a böjti elmélyülésben.

Istentiszteleti szolgálati beosztás

2018. karácsony – 2019. böjt

december 23. (advent 4. vasárnapja)

- 8.00 magyar: Simon Attila iskolalelkész
9.00 német: Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben:
Pelikán András
10.00 magyar: Simon Attila iskolalelkész

december 24. (szenteste)

- 16.00 Balf – ökumenikus szentesti:
Pelikán András
17.00 német – szentesti, gyermekmússal:
Holger Manke
18.00 magyar – szentesti, csatlakozó úrvacsorá-
val: Pelikán András

december 25. (karácsony ünnepe)

- 8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel és úrvacsorá-
val): Tóth Károly
9.00 német (áldozati gyűjtéssel és úrvacsorá-
val): Holger Manke
10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel és csatlakozó
úrvacsorával): Tóth Károly
15.00 Balf (úrvacsorás): Tóth Károly
16.15 Fertőszentmiklós (úrvacsorás):
Tóth Károly

december 26. (karácsony 2. napja)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Pelikán András
9.00 német: Holger Manke
10.00 magyar (csatlakozó úrvacsorás):
Pelikán András

december 30. (karácsony utáni vasárnap)

- 8.00 magyar: Tóth Károly
9.00 német: Holger Manke
10.00 magyar: Tóth Károly
15.00 Balf: Tóth Károly

december 31. (óév)

- 16.00 óévi német (úrvacsorás): Holger Manke
17.00 óévi magyar (úrvacsorás):
Pelikán András

január 1. (újév)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
9.00 német: Manke-Lackner Eszter
10.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
15.00 Balf (úrvacsorás): Tóth Károly

január 3.

- 17.00 Wochenpredigt (úrvacsorás): Holger Manke

január 6. (vízkereszt)

- 8.00 magyar: Pelikán András
9.00 német: Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben a Ka-
limba közreműködésével: Pelikán András
10.00 magyar: Pelikán András
15.00 Balf: Pelikán András
16.00 kórházkápolna (úrvacsorás): Pelikán András

január 10.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

január 13. (vízkereszt utáni 1. vasárnap)

- 8.00 magyar: Tóth Károly
9.00 német: Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben:
Tóth Károly
10.00 magyar: Tóth Károly
15.00 Balf: Tóth Károly
16.00 Fertőszentmiklós: Tóth Károly

január 17.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

január 20. (vízkereszt utáni 2. vasárnap)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Pelikán András
9.00 német (úrvacsorás): Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben:
Tóth Károly
10.00 magyar (úrvacsorás): Pelikán András
15.00 Balf (úrvacsorás): Pelikán András

január 21.

- 17.00 ökumenikus imaheti istentisztelet a
Szentlélek-templomban:
Dr. Vladár Gábor református lelkész

január 22.

- 17.00 ökumenikus imaheti istentisztelet a refor-
mátus templomban: Méry László római
katolikus diakónus

január 23.

- 17.00 ökumenikus imaheti istentisztelet a refor-
mátus templomban: Tóth Károly

január 24.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke
 17.00 ökumenikus imaheti istentisztelet a Szent Orsolya-templomban: Pelikán András

január 25.

- 17.00 ökumenikus imaheti istentisztelet az evangélikus templomban: Németh István római katolikus plébános

január 26.

- 17.00 ökumenikus imaheti istentisztelet az evangélikus templomban: Stummerné Nagy Ágnes református beosztott lelkész

január 27. (vízkereszt utáni 3. vasárnap)

- 8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
 9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Holger Manke
 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben: Tóth Károly
 10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

január 31.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

február 3. (vízkereszt utáni 4. vasárnap)

- 8.00 magyar: Tóth Károly
 9.00 német: Holger Manke
 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben: Lázárné Tóth Szilvia
 10.00 magyar: Tóth Károly
 15.00 Balf: Tóth Károly
 16.00 kórházkápolna: Tóth Károly

február 7.

- 17.00 Wochenpredigt (úrvacsorás): Holger Manke

február 10. (vízkereszt utáni utolsó vasárnap)

- 8.00 magyar: Pelikán András
 9.00 német: Gertraud Winter
 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben: Pelikán András
 10.00 magyar: Pelikán András
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

február 14.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

február 17. (hetvened vasárnapja)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
 9.00 német (úrvacsorás): Holger Manke
 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben: Pelikán András
 10.00 magyar (házaspárok megáldásával, úrvacsorás): Tóth Károly
 15.00 Balf (úrvacsorás): Tóth Károly

február 21.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

február 24. (hatvanad vasárnapja)

- 8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
 9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Holger Manke
 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben: Tóth Károly
 10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

február 28.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

március 3. (ötvened vasárnapja)

- 8.00 magyar: Pelikán András
 9.00 német: Holger Manke
 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben: Tóth Károly
 10.00 magyar: Pelikán András
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 kórházkápolna: Pelikán András

március 7.

- 17.00 Wochenpredigt (úrvacsorás): Holger Manke

március 10. (1. vasárnap böjtből, Invocavit)

- 8.00 magyar: Tóth Károly
 9.00 német: Holger Manke
 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben: Matus Klára
 10.00 magyar: Tóth Károly
 15.00 Balf: Tóth Károly
 16.00 Fertőszentmiklós: Tóth Károly

Minden vasárnap a 10 órakor kezdődő istentisztelethez csatlakozóan úrvacsora van.

Minden vasárnap és ünnepnapokon 15 órakor istentisztelet a Fabricius Endre Evangélikus Szeretetotthon (Sopron, Kisfaludy u. 10.) kápolnájában. (A hónap első vasárnapján úrvacsorás istentisztelet.)

Christophoros

A Soproni Evangélikus Egyházközség újságja
 9400 Sopron, Színház utca 27.
 e-mail: sopron@lutheran.hu
 web: <https://sopron.lutheran.hu>
 tel: 99/523-002; fax: 99/523-003

Nyomtatva 520 példányban.
 Várható következő megjelenés:
 2019. böjt
 Felelős kiadó: Pelikán András